

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Голова приймальної комісії
в.о. ректора
Андрій КУДРЯШОВ

« 25 » березня 2025 р.

ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування
для здобуття ступеня Доктор філософії
на основі ступеня освіти Магістр НРК 7**

Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність	D1 «Облік і оподаткування»
Освітньо-наукова програма	«Облік і оподаткування»

Програма фахового вступного випробування для здобуття ступеня Доктор філософії на основі ступеня освіти Магістр НРК7 галузі знань Д «Бізнес, адміністрування та право» спеціальності D1 «Облік і оподаткування» освітньо-наукова програма «Облік і оподаткування» [Електронний ресурс] / [укл. Кащена Н. Б., Василішин С. І., Акімова Н.С., Янчева Л.М.]. Харків : ДБТУ, 2025. 50 с. – назва з тит. екрана: <https://biotechuniv.edu.ua/nauka/viddil-doktoranturi-ta-aspiranturi/vstupnykam/>

Програму затверджено на засіданні кафедри обліку, аудиту та оподаткування ДБТУ

Протокол № _____ від «_____» _____ 2025 року

Гарант освітньої програми: д.е.н., проф. Н.Б. Кащена

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Зміст програми вступного фахового випробування.....	6
1. Фінансовий облік.....	6
2. Управлінський облік.....	12
3. Організація обліку і контролю.....	14
4. Оподаткування та податковий контроль.....	19
5. Економічний аналіз.....	21
6. Організація і методика аудиту.....	27
7. Облік і звітність за міжнародними стандартами.....	33
Перелік програмних питань фахового випробування.....	36
Критерії оцінювання.....	40
Список використаних джерел.....	42

ВСТУП

В умовах глобалізації, нестабільності внутрішнього та зовнішнього середовища, постійних змін законодавства, нових викликів у діяльності суб'єктів господарювання бухгалтерський облік стає все більш затребуваним на всіх рівнях підсистеми менеджменту, що зумовлює необхідність його постійного удосконалення. Традиційні погляди на бухгалтерський облік і фінансову звітність потребують перегляду з урахуванням підвищених вимог управління, запитів сталого розвитку, новітніх діджитал-технологій та цифрових інструментів, зростання ролі інтелектуального капіталу, посилення невизначеності умов тощо. Подальші перспективи науки про бухгалтерський облік мають ґрунтуватися на комплексному підході до досліджень його теорії та методології із залученням широкого спектру знань з інших наукових дисциплін, зокрема, філософії, теорії систем, інтелектуального аналізу даних, психології, соціології тощо. Зрушення у напрямку розвитку нових облікових концепцій проявляються у збільшенні кількості досліджень з проблем теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю, аудиту, аналізу та оподаткування.

Формування якісної системи бухгалтерського обліку передбачає, насамперед, обґрунтування теоретичних та методологічних засад його організації та ведення. Такий підхід дозволяє розвивати бухгалтерський облік, запроваджуючи нові ідеї, концепції, парадигми, які народжуються на перетині різних наук. Тому проведення наукових досліджень в галузі обліку і оподаткування є необхідною умовою подальшого їх обґрунтованого удосконалення.

Програма вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності D1 «Облік і оподаткування» галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» визначає базовий рівень необхідних знань для наукової роботи за обраним напрямом.

Програма включає вимоги фахової підготовки з дисциплін: «Фінансовий облік», «Управлінський облік», «Організація обліку і контролю», «Оподаткування і податковий контроль», «Економічний аналіз», «Організація і методика аудиту», «Облік і звітність за міжнародними стандартами». Результатом вивчення зазначених дисциплін здобувачами має бути засвоєння ними предмета, об'єктів, методу, особливостей облікового, контрольного й аналітичного процесів, питань організації праці, нормативно-правового, організаційного, інформаційного, технічного, економічного та інших процесів обліку, контролю та аналізу як функцій управління.

Мета вступного іспиту – перевірка рівня набутих теоретичних знань та професійної компетентності за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістр зі спеціальності D1 «Облік і оподаткування» галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» для подальшого навчання в аспірантурі.

Завдання проведення вступного іспиту – визначення якісного рівня

набутих знань, умінь і навичок здобувачів для подальшого навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) зі спеціальності D1 «Облік і оподаткування» галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право».

Змістовне наповнення програми вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності D1 «Облік і оподаткування» охоплює перелік питань, пов'язаних із розвитком методології, методики, організації обліку і контролю, аналізу, аудиту фінансово-господарської діяльності підприємств та податкового контролю, звітності за міжнародними стандартами обліку.

Претендент на вступ до аспірантури має знати та вміти застосовувати на практиці:

- організаційні та методологічні аспекти ведення обліку необоротних матеріальних та нематеріальних активів, запасів, грошових коштів, дебіторської заборгованості, фінансових інвестицій, капіталу, довгострокових і поточних зобов'язань, доходів, витрат і фінансових результатів;
- методичні підходи до обліку витрат, спрямовані на різні цілі діяльності з проведенням калькулювання собівартості продукції, аналізом економічної вагомості інформації для прийняття управлінських рішень;
- методику формування облікової політики підприємств;
- організаційні засади функціонування підрозділів з обліку та контролю,
- організаційні засади обліку та контролю активів, джерел їх утворення, доходів, витрат та фінансових результатів;
- методологічні засади ведення бухгалтерського обліку відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності;
- концептуальні засади, методику та організацію складання фінансової звітності відповідно до міжнародних і національних стандартів бухгалтерського обліку
- методичні прийоми нарахування податків і зборів, складання податкової звітності, застосування податкових технологій для досягнення цілей економічної діяльності підприємства;
- організаційні засади економічного аналізу діяльності підприємств;
- методику аналізу наявності та ефективності використання виробничих ресурсів, майна і капіталу підприємства, руху грошових потоків, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, доходів, витрат і фінансових результатів, інвестиційної привабливості та ймовірності банкрутства, комплексної оцінки фінансово-господарської діяльності;
- методику й організацію фінансового контролю;
- теорію та практику здійснення аудиту господарської діяльності;
- специфіку формування та функціонування аудиторських служб;
- методику й організацію зовнішнього та внутрішнього аудиту;
- засади професійної етики бухгалтера і аудитора.

ЗМІСТ

ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

Тема 1. Основи побудови фінансового обліку.

Взаємозв'язок бухгалтерського обліку з іншими економічними дисциплінами. Завдання бухгалтерського обліку в сучасних умовах. Фінансовий та управлінський облік. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Принципи бухгалтерського обліку. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Форми бухгалтерського обліку.

Тема 2. Облік грошових коштів.

Економічний зміст і завдання обліку грошових коштів. Облік готівкових операцій. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління національного банку України від 29 грудня 2017 р. № 148. Ліміт зберігання готівки в касі. Первинний облік касових операцій. Аналітичний і синтетичний облік касових операцій. Відображення руху готівки в касі на рахунках бухгалтерського обліку. Облік коштів на рахунках підприємства в банках у національній валюті. Інструкція «Про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків», затверджена постановою Правління Національного банку України від 29 липня 2022 р. № 162 зі змінами та доповненнями. Документальне оформлення відкриття поточних рахунків у банку. Первинний облік руху коштів на рахунках підприємства в банках у національній валюті. Правила заповнення реквізитів розрахункових документів. Особливості розрахунків за допомогою системи дистанційного обслуговування банками підприємств. Виписка банку та її бухгалтерська обробка. Синтетичний і аналітичний облік операцій на поточних рахунках у банках в національній валюті. Відображення руху коштів на поточних рахунках у банку в національній валюті на рахунках бухгалтерського обліку.

Облік операцій на поточних рахунках в іноземній валюті. Порядок відкриття валютних рахунків. Первинний облік операцій за валютним рахунком. Облік продажу валюти, що є у розпорядженні підприємства. Облік придбаної підприємством іноземної валюти. Облік курсових різниць. Аналітичний і синтетичний облік операцій в іноземній валюті.

Облік грошових коштів на інших поточних рахунках у банку. Облік грошових коштів на капітальні інвестиції. Облік розрахунків із застосуванням акредитивної форми розрахунків. Облік розрахунків із застосуванням розрахункових чеків. Аналітичний і синтетичний облік коштів на інших поточних рахунках у банку. Облік інших коштів. Облік грошових документів. Облік грошових коштів в дорозі.

Тема 3. Облік короткострокових та довгострокових фінансових інвестицій.

Зміст Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції». Облік поточних фінансових інвестицій. Облік короткострокових фінансових інвестицій, придбаних з метою продажу. Аналітичний і синтетичний облік короткострокових фінансових інвестицій. Облік довгострокових фінансових інвестицій. Облік довгострокових фінансових інвестицій, що придбані шляхом обміну на цінні папери власної емісії. Облік довгострокових фінансових інвестицій, що придбані шляхом обміну на інші активи. Аналітичний і синтетичний облік довгострокових фінансових інвестицій.

Тема 4. Облік дебіторської заборгованості.

Економічний зміст розрахункових операцій. Зміст Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Облік розрахунків з покупцями та замовниками. Облік розрахунків за виданими авансами. Облік розрахунків з підзвітними особами. Облік розрахунків за нарахованими доходами. Облік розрахунків за претензіями. Облік розрахунків за відшкодуванням завданих матеріальних збитків. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116. Облік розрахунків з різними дебіторами. Облік резерву сумнівних боргів.

Тема 5. Облік виробничих запасів та готової продукції.

Економічний зміст запасів на підприємствах і завдання їх обліку. Зміст Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Оцінка запасів. Облік сировини і матеріалів. Облік палива. Облік будівельних матеріалів. Облік запасних частин. Облік матеріалів сільськогосподарського призначення. Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів. Облік товарів. Складське господарство і складський облік. Синтетичний і аналітичний облік виробничих запасів. Інвентаризація виробничих запасів. Оцінка продукції сільськогосподарського виробництва. Документальне оформлення надходження і використання готової продукції. Складський облік продукції. Синтетичний і аналітичний облік продукції. Інвентаризація готової продукції на складах.

Тема 6. Облік поточних біологічних активів.

Економічний зміст і об'єкти бухгалтерського обліку поточних біологічних активів рослинництва та тваринництва. Завдання обліку поточних біологічних активів рослинництва і тваринництва. Оцінка і порядок оформлення надходжень поточних біологічних активів рослинництва і тваринництва зі сторони. Оцінка і порядок оформлення надходження приплоду. Оцінка і порядок документального оформлення визначення приросту тварин. Документальне оформлення реалізації тварин і птиці переробним підприємствам. Оцінка і порядок документального оформлення руху тварин на

підприємстві. Документальне оформлення вибуття тварин і птиці в результаті забою, прирізки та падежу. Облік тварин за центрами відповідальності (на фермах, у бригадах, цехах). Порядок проведення інвентаризації поточних біологічних активів тваринництва та їх оцінка на дату балансу. Характеристика рахунку для обліку й узагальнення інформації про наявність і рух поточних біологічних активів. Синтетичний та аналітичний облік поточних біологічних активів рослинництва і тваринництва. Облік витрат на вирощування сільськогосподарських культур та утримання сільськогосподарських тварин.

Тема 7. Облік необоротних активів та капітальних інвестицій.

Економічний зміст основних засобів та інших необоротних активів і завдання їх обліку. Зміст Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Класифікація основних засобів. Оцінка основних засобів. Облік переоцінки основних засобів. Облік надходження основних засобів. Облік вибуття основних засобів. Облік амортизації (зносу) основних засобів. Облік ремонту та поліпшення основних засобів. Облік основних засобів в оренді. Зміст Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 «Оренда». Аналітичний і синтетичний облік основних засобів. Зміст Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів». Облік витрат зменшення корисності або вигод від відновлення корисності необоротних активів.

Зміст Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість». Визнання та оцінка інвестиційної нерухомості. Переведення нерухомості до інвестиційної нерухомості або виведення її зі складу інвестиційної нерухомості. Вибуття інвестиційної нерухомості. Розкриття інформації про інвестиційну нерухомість у примітках до фінансової звітності.

Класифікація інших необоротних матеріальних активів. Оцінка інших необоротних матеріальних активів. Облік малоцінних необоротних матеріальних активів. Облік амортизації (зносу) інших необоротних матеріальних активів. Аналітичний і синтетичний облік інших необоротних матеріальних активів.

Зміст Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». Визнання нематеріальних активів. Оцінка нематеріальних активів. Первинний облік надходження і вибуття нематеріальних активів. Облік накопиченої амортизації нематеріальних активів. Аналітичний і синтетичний облік нематеріальних активів.

Зміст Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи». Класифікація довгострокових біологічних активів. Оцінка довгострокових біологічних активів. Облік довгострокових біологічних активів рослинництва. Облік довгострокових біологічних активів тваринництва. Економічний зміст капітальних інвестицій. Первинний облік капітальних інвестицій. Синтетичний та аналітичний облік витрат на капітальні інвестиції. Облік капітального будівництва, здійсненого господарським і підрядним

способом. Облік капітальних інвестицій у придбання основних засобів. Облік капітальних інвестицій у придбання (створення) нематеріальних активів. Облік витрат на придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів тваринництва (формування основного стада). Облік витрат на закладання і вирощування довгострокових біологічних активів рослинництва.

Тема 8. Облік поточних зобов'язань

Суть розрахунків за зобов'язаннями. Поточні та довгострокові зобов'язання. Зміст НП(С)БО 11 «Зобов'язання». Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками. Порядок приймання-здавання товарів. Документальне оформлення надходження вантажів (робіт, послуг). Порядок реєстрації виданих, повернутих і використаних довіреностей. Синтетичний і аналітичний облік з постачальниками та підрядниками. Кореспонденція рахунків.

Економічний зміст кредитів банків і завдання їх обліку. Механізм одержання кредиту. Форми кредитних угод. Суть кредитування через факторинг. Облік короткострокових позичок у національній та іноземній валюті. Відстрочені та прострочені позики у національній та іноземній валюті і відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку. Синтетичний і аналітичний облік короткострокових позик. Кореспонденція рахунків.

Економічний зміст розрахунків з різними кредиторами та завдання їх обліку. Виплати учасникам (замовникам). Чинники, що впливають на дивідендну політику. Первинний облік розрахунків з учасниками. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з учасниками. Порядок нарахування та видачі дивідендів. Облік вибуття учасників (засновників). Облік розрахунків за авансами одержаними. Облік розрахунків за нарахованими відсотками. Облік внутрішніх і внутрішньогосподарських розрахунків. Облік розрахунків з різними кредиторами.

Тема 9. Облік розрахунків за виплатами працівникам та соціальним страхуванням

Економічний зміст і завдання обліку. Трудові відносини на підприємстві. Трудовий договір (контракт). Електронні та паперові трудові книжки. Форми первинного обліку. Колективний договір. Матеріальна відповідальність працівників. Розірвання трудового договору. Форми і види оплати праці. Склад фонду оплати праці. Первинний облік праці та її оплати. Узагальнення та групування даних з обліку праці. Розрахунково-платіжна відомість. Визначення середньої заробітної плати. Облік допомоги по тимчасовій непрацездатності. Облік нарахування та виплати щорічних і додаткових відпусток. Особливості нарахування інших додаткових оплат. Утримання із заробітної плати. Утримання із заробітної плати податку з доходів фізичних осіб. Утримання із заробітної плати працівника за виконавчими листами та інші утримання. Нарухування на заробітну плату та інші види утримань.

Облік розрахунків за страхуванням. Облік розрахунків за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням. Інші види

розрахунків за страхуванням. Порядок надання звітності про суми виплачених доходів і утриманих з них податків та інших обов'язкових платежів. Синтетичний облік розрахунків за виплатами працівникам та контроль за використанням фонду оплати праці.

Тема 10. Облік розрахунків з бюджетом та зі страхування майна

Економічний зміст і завдання обліку розрахунків з бюджетом. Облік розрахунків за податками і платежами. Основні нормативно-правові документи, які врегульовують питання обчислення і сплати податків суб'єктами підприємницької діяльності. Облік податку на прибуток. Організація обліку ПДВ. Облік податку на доходи фізичних осіб. Облік екологічного податку та акцизного податку. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків за податками і платежами. Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків за податками і платежами.

Облік розрахунків за страхуванням майна. Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків за страхуванням майна.

Тема 11. Облік довгострокових зобов'язань

Облік зобов'язань за довгостроковими позиками. Облік придбання бланків векселів. Облік розрахунків із застосуванням простих векселів. Облік розрахунків із застосуванням переказних векселів. Бухгалтерський облік дисконту. Відображення в бухгалтерському обліку вексельних розрахунків за допомогою авалю. Характеристика рахунку 51 «Довгострокові векселі видані». Типова кореспонденція рахунків з обліку довгострокових векселів виданих. Облік довгострокових зобов'язань за облігаціями. Облік та нарахування премій за випущеними облігаціями. Дисконт за випущеними облігаціями. Характеристика рахунку 52 «Довгострокові зобов'язання за облігаціями». Облік одержання у фінансову оренду об'єкта основних засобів. Характеристика рахунку 53 «Довгострокові зобов'язання з оренди». Кореспонденція рахунків з обліку фінансового лізингу. Облік інших довгострокових зобов'язань.

Тема 12. Облік доходів, витрат і фінансових результатів від діяльності підприємства

Сутність доходу, його визнання й оцінка. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності згідно з НП(С)БО 15 «Дохід». Визнання та класифікація доходів. Критерії визнання доходу. Надходження, які не визнаються доходами. Класифікаційні групи визнаних доходів від звичайної діяльності. Організація обліку доходів. Облік формування доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Економічний зміст реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Первинна документація з реалізації продукції. Характеристика рахунку 70 «Доходи від реалізації». Синтетичний та аналітичний облік реалізації продукції, товарів, робіт і послуг. Облік собівартості реалізованої готової продукції, товарів, робіт і послуг. Бухгалтерський облік доходів від реалізації. Облік витрат на збут.

Особливості обліку реалізації товарів.

Облік формування доходу і витрат іншої операційної діяльності. Облік операцій, пов'язаних з отриманням доходів і витрат від реалізації іноземної валюти. Облік операцій, пов'язаних з отриманням доходів і витрат від реалізації інших оборотних активів. Облік доходів від операційної оренди. Облік доходів і витрат від операційної курсової різниці. Облік доходів і витрат від штрафів, пені, неустойок. Облік доходів і витрат від списання активів. Облік доходів і витрат від списання дебіторської і кредиторської заборгованості. Облік доходів від безоплатно одержаних оборотних активів та інших доходів від операційної діяльності.

Облік формування доходу і витрат фінансової діяльності. Облік доходів і витрат від інвестицій в асоційовані підприємства, від спільної діяльності, інвестицій в дочірні підприємства. Облік інших фінансових доходів (дивідендів одержаних, відсотків одержаних), інших фінансових витрат (відсотків за кредит), інших доходів від фінансових операцій та інших фінансових витрат. Облік формування доходів і витрат від іншої звичайної діяльності. Облік доходів і витрат від реалізації фінансових інвестицій. Облік доходів і витрат від реалізації необоротних активів. Облік доходів і витрат від неопераційної курсової різниці. Облік доходів від безоплатно одержаних активів. Облік уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій. Облік виплат страхових сум та страхових відшкодувань.

Облік податку на прибуток. Поняття фінансових результатів та порядок їх формування. Облік фінансових результатів.

Тема 13. Облік власного капіталу, забезпечень та цільового фінансування

Визначення власного капіталу та його функції. Складові власного капіталу. Статутний капітал та його формування. Пайовий капітал. Інший зареєстрований капітал. Внески до незареєстрованого статутного капіталу. Статутний капітал акціонерного товариства та його зміни. Характеристика рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал». Аналітичний і синтетичний облік статутного капіталу. Кореспонденція рахунків з обліку формування та зміни статутного капіталу. Дооцінка (уцінка) основних засобів. Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів. Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів. Емісійний дохід. Інший вкладений капітал. Накопичені курсові різниці. Безоплатно одержані оборотні активи. Резервний капітал як сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства та установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку. Створення та використання резервного капіталу. Облік вилученого капіталу. Формування нерозподіленого прибутку (непокритого збитку). Характеристика рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». Визначення нерозподіленого прибутку та його облік. Облік використання прибутку у звітному періоді. Визначення і визнання зобов'язань. Класифікація зобов'язань. Необхідність, роль та суть забезпечення майбутніх витрат і платежів. Облік забезпечення виплат відпусток. Облік додаткового пенсійного забезпечення. Облік забезпечення матеріальних

заохочень. Облік забезпечення інших витрат і платежів. Класифікація фінансової підтримки за рахунок коштів державного бюджету. Облік фінансової підтримки виробництва продукції рослинництва та тваринництва. Облік часткової компенсації вартості складної сільськогосподарської техніки. Облікове забезпечення фінансової підтримки малих форм господарювання та фермерських господарств. Облік інших видів цільового фінансування і цільових надходжень.

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

Тема 1. Теоретичні основи управлінського обліку

Зміст та аспекти управлінського обліку. Предмет, методи та основні завдання управлінського обліку. Принципи побудови управлінського обліку. Порівняльна характеристика управлінського і фінансового обліку.

Тема 2. Системний підхід і основні способи класифікації витрат

Поняття витрат та їх класифікація. Змінні і постійні витрати. Середні і загальні витрати. Групування витрат підприємства за елементами та статтями. Вичерпані та невичерпані витрати. Нарахування амортизації в управлінському обліку.

Тема 3. Системи калькулювання витрат за повними витратами

Елементи витрат та статті калькуляції. Відображення в обліку матеріальних витрат. Облік витрат на оплату праці та відрахувань на соціальні заходи. Витрати на освоєння та підготовку виробництва: порядок, формування та розподіл. Облік загальновиробничих витрат, методика їх розподілу. Облік допоміжного виробництва. Облік браку. Облік витрат від простоїв. Облік інших виробничих витрат. Незавершене виробництво і його оцінка.

Організація зведеного обліку витрат. Завдання і етапи калькулювання собівартості продукції. Об'єкти обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. Види калькуляцій.

Методи калькулювання собівартості продукції. Загальні засади вибору систем калькулювання витрат у підприємствах сільського господарства, торгівлі та індустрії гостинності. Позамовний та попроцесний методи калькулювання. Ефективність методів калькулювання та їх оптимізація.

Тема 4. Системи калькулювання за змінними витратами

Головна ознака системи обліку і калькулювання за змінними витратами. Система «директ-костинг» та її сутність. Ознаки системи «директ-костинг». Маржинальний дохід у системі «директ-костинг». Сутність та значення показників маржинального доходу в управлінні витратами. Розподіл витрат і моделі калькулювання витрат у системі «директ-костинг». Переваги та недоліки «директ-костингу».

Тема 5. Облік витрат на організацію виробництва і управління

Економічний зміст витрат на організацію виробництва і управління. Облік та розподіл загальновиробничих витрат. Облік адміністративних витрат. Облік витрат майбутніх періодів.

Тема 6. Облік витрат за елементами

Призначення рахунків для обліку витрат за елементами. Облік матеріальних витрат. Облік витрат на оплату праці. Облік відрахувань на соціальні заходи. Облік амортизації. Облік інших операційних витрат.

Тема 7. Бюджетування

Суть та мета бюджетування. Бюджетне планування. Складання бюджету реалізації. Складання бюджету виробництва. Складання бюджету придбання виробничих запасів. Складання бюджету прямих матеріальних витрат. Складання бюджету прямих витрат на оплату праці. Складання бюджету накладних витрат на управління виробництвом. Складання бюджету адміністративних витрат. Складання бюджету витрат на збут. Складання бюджету собівартості реалізованої продукції за бюджетний період. Складання бюджетного звіту про фінансові результати. Складання бюджетного балансу.

Бюджетний контроль і аналіз виконання бюджетів.

Тема 8. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку

Прийняття рішень планування діяльності на основі аналізу взаємозв'язку «витрати – обсяг – прибуток». Методи аналізу «витрати – обсяг – прибуток» визначення точки беззбитковості; розрахунок обсягу діяльності, завдання для бажаного прибутку (планування) за повного обсягу діяльності. Припущення, покладені в основу аналізу взаємозв'язку «витрати – обсяг – прибуток», у процесі прийняття рішення.

Тема 9. Облік витрат у центрах відповідальності

Сутність і види центрів відповідальності. Класифікація сфер діяльності підприємства. Класифікація витрат за центрами виникнення витрат і сферами відповідальності. Формування собівартості за центрами витрат. Організація обліку і контролю витрат за центрами відповідальності. Оцінювання діяльності центрів відповідальності. Сутність і види трансферних цін. Система записів господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку.

Тема 10. Стратегічний управлінський облік.

Стратегічний управлінський облік у контексті вдосконалення бізнесу. Особливості калькулювання упродовж життєвого циклу продукції. Концепція теорії обмежень в стратегічному управлінському обліку

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ

Тема 1. Принципи організації бухгалтерського обліку в системі управління підприємством

Сутність організації бухгалтерського обліку. Системний підхід до організації обліку. Поняття організації обліку. Облік у системі управління господарством. Мета організації обліку. Суб'єкти й об'єкти організації обліку. Предмет організації обліку. Процес організації обліку. Завдання організації бухгалтерського обліку.

Напрями організації обліку: методичний, технологічний, організаційний. Етапи організації обліку. Моделі організації обліку. Принципи організації обліку. Вибір форми організації обліку. Вибір технології і техніки ведення бухгалтерського обліку. Підбір облікового персоналу. Відповідальність за організацію обліку на підприємстві. Організація бухгалтерського обліку в системі економічних знань. Порядок приймання-передачі справ при зміні бухгалтера.

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку та облікова політика підприємства

Організація нормативно-правової бази облікового процесу. Система бухгалтерського обліку. Державна форма управління і регулювання бухгалтерського обліку. Правові засади регулювання, організації і ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Мета створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку й фінансової звітності. Регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Методологічні й правові аспекти регулювання обліку в Україні. Ієрархія нормативного регулювання обліку в Україні.

Внутрішня регламентація ведення обліку. Розробка внутрішніх документів. Організація облікової політики підприємства. Організація договірної політики підприємства. Організація податкової політики підприємства. Організація бухгалтерського діловодства та документування господарських операцій.

Тема 3. Організація формування та забезпечення функціонування облікових підрозділів

Організаційна структура бухгалтерії. Принципи організації праці виконавців облікового процесу. Правильний підбір виконавців облікового процесу. Етапи організації праці персоналу з бухгалтерського обліку. Нормування праці персоналу облікових, контрольних і аналітичних служб. Визначення чисельності облікового, контрольного і аналітичного персоналу.

Організація документального оформлення трудових відносин з працівниками. Положення про організацію бухгалтерської служби. Посадова інструкція головного бухгалтера. Посадова інструкція бухгалтера. Посадова інструкція касира. Загальні положення, функції, обов'язки, права, відповідальність. Організація діловодства в бухгалтерії. Самоорганізація працівників, зайнятих бухгалтерським обліком, контролем та аналізом.

Загальна побудова і зміст облікового процесу. Структурні частини облікового процесу: організаційна, функціональна, технологічна, документальна, інформаційна. Основні етапи облікового процесу.

Вибір форми ведення бухгалтерського обліку. Журнально-ордерна форма ведення бухгалтерського обліку. Меморіально-ордерна форма ведення бухгалтерського обліку. Журнал-головна форма ведення бухгалтерського обліку. Форми ведення обліку суб'єктами малого підприємництва: проста та спрощена форми ведення бухгалтерського обліку. Комп'ютерна форма ведення бухгалтерського обліку.

Порядок розробки робочого плану рахунків на підприємстві. Основи розробки облікової політики підприємства. Наказ про облікову політику підприємства, його суттєве призначення і структура.

Тема 4. Організація контролю та юридичної відповідальності на підприємстві

Побудова внутрішнього бухгалтерського контролю на підприємстві. Планування розвитку бухгалтерського контролю. Організація проведення бухгалтерського контролю на підприємстві. Особливості організації та проведення інвентаризації. Поняття, завдання, об'єкти та суб'єкти інвентаризації. Методика проведення інвентаризації активів та зобов'язань. Визначення, регулювання та відображення результатів інвентаризації. Матеріали інвентаризаційної діяльності як об'єкт внутрішньогосподарського контролю.

Загальні положення, функції, обов'язки, права, відповідальність. Відповідальність працівників бухгалтерії. Поняття та види юридичної відповідальності. Матеріальна відповідальність: сутність та види. Матеріальна шкода: поняття, причини виникнення.

Тема 5. Забезпечення ефективного функціонування системи бухгалтерського обліку та планування її розвитку

Організація технічного та ергономічного забезпечення обліку, контролю і аналізу. Технічна основа організації: ПК різних класів; принтер; лазерний принтер; апаратура мережі; реєстратори виробництва тощо. Етапи організації технічного забезпечення: вибір обладнання, периферійної техніки.

Ергономічне забезпечення: сукупність методів, інструкцій, стандартів, нормативів і довідкових документів, за допомогою яких вирішуються проблеми різних аспектів (психологічних, фізіологічних, технічних та ін.). Ергономічна вимога, виконання якої забезпечує високий рівень обліку, контролю та аналізу, оптимізацію параметрів середовища (рівень освітлення приміщення,

інтелектуальне і зорове навантаження, естетичний рівень, світло кольорової композиції в робочій зоні, рівень дисципліни праці та ін.). Рациональна організація робочого місця бухгалтера. АРМ.

Планування розвитку бухгалтерського обліку. Річне й поточне планування. Складання зведених планів (вищі рівні управління: міністерство, акціонерне товариство, концерн тощо).

Організація проектування розробок та впровадження результатів в практику діяльності підприємств в Україні. Організація методики визначення ефективності розробок, впровадження в практику підприємств і організація перспективного розвитку обліку. Визначення ефективності заходів з вдосконалення обліку. Оцінка якості організації бухгалтерського обліку. Процес ведення бухгалтерського обліку.

Тема 6. Формування системи документування господарських операцій та документообігу

Поняття, значення та класифікація бухгалтерських документів. Види первинних документів та вимоги до їх оформлення. Приймання, перевірка та обробка первинних документів у системі бухгалтерського обліку. Організація документування господарських операцій: принципи, етапи, відповідальність.

Поняття бухгалтерського документообігу та порядок його організації на підприємстві. Взаємозв'язок між системами діловодства, документування та документообігу на підприємстві.

Тема 7. Електронні документи та електронний документообіг

Електронні документи і електронний документообіг. Електронний цифровий підпис бухгалтерських документів. Забезпечення захисту облікової інформації.

Організація бухгалтерського архіву для зберігання носіїв інформації. Організація зберігання, вилучення та утилізації бухгалтерських документів.

Тема 8. Організація обліку та контролю активів, власного капіталу та зобов'язань підприємства

Організаційні засади бухгалтерського обліку й аналізу оборотних активів. Поняття і склад оборотних активів підприємства. Завдання організації обліку оборотних активів. Об'єкти облікової політики оборотних активів. Організація обліку виробничих запасів і їх класифікація. Визначення та оцінка запасів. Організація документування операцій з оборотними активами. Первісна вартість запасів. Оцінка вибуття виробничих запасів. Оцінка запасів на дату балансу. Організація документального оформлення надходження запасів на склад, відпуск зі складу. Організація аналітичного обліку запасів. Організація обліку незавершеного виробництва. Організація обліку готової продукції. Організація обліку товарів. Організація обліку дебіторської заборгованості. Організація обліку фінансових інвестицій. Організація обліку грошових коштів та їх еквівалентів. Документування операцій з грошовими коштами.

Організація обліку витрат майбутніх періодів. Організація проведення

інвентаризації оборотних активів підприємства.

Загальні принципи організації обліку довгострокових активів. Організація обліку необоротних матеріальних активів: основних засобів; капітальних інвестицій; довгострокових фінансових інвестицій; довгострокової дебіторської заборгованості. Основні положення з організації обліку основних засобів. Організація обліку руху основних засобів. Номенклатура обліку основних засобів. Первинний облік надходження, внутрішнього переміщення і використання основних засобів та вибуття довгострокових активів. Поточний облік надходження, внутрішнього переміщення і використання основних засобів. Підсумковий облік: форми звітності. Організація обліку нематеріальних активів. Характеристика типових форм первинних документів, нематеріальних активів.

Сутність організації обліку власного капіталу. Основні завдання організації обліку власного капіталу. Нормативні джерела формування власного капіталу. Формування і функції власного капіталу. Класифікація власного капіталу. Організація обліку й документальне оформлення зареєстрованого (пайового) капіталу. Організація обліку капіталу у дооцінках та додаткового капіталу. Організація обліку і формування резервного капіталу. Організація обліку і формування неоплаченого капіталу. Організація обліку і формування вилученого капіталу. Облік нерозподіленого прибутку. Рух нерозподіленого прибутку, списання непокритих збитків. Організація аналітичного обліку власного капіталу.

Визначення, оцінка та класифікація зобов'язань. Довгострокові зобов'язання. Поточні зобов'язання. Забезпечення. Непередбачені зобов'язання. Доходи майбутніх періодів.

Організація обліку довгострокових зобов'язань: довгострокові кредити банків; інші довгострокові фінансові зобов'язання; відстрочені податкові зобов'язання; інші довгострокові зобов'язання.

Організація обліку поточних зобов'язань: короткострокові кредити банків; поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями; короткострокові векселі видані; кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Поточна заборгованість за розрахунками з одержаних авансів. Поточна заборгованість за розрахунками з бюджетом та позабюджетних платежів. Поточна заборгованість за розрахунками з оплати праці та страхування. Поточна заборгованість за розрахунками з учасниками. Поточна заборгованість з внутрішніх розрахунків. Інші поточні зобов'язання.

Організація обліку праці та її оплати. Організація обліку забезпечень. Забезпечення майбутніх витрат і платежів; цільове фінансування і цільові надходження; страхові резерви. Організація проведення інвентаризації зобов'язань підприємства.

Тема 9. Організаційні засади обліку та контролю доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства

Організаційні засади обліку та контролю за видами діяльності підприємства.

Організація обліку витрат і доходів, фінансових результатів. Класифікація витрат за видами діяльності.

Організація обліку витрат основної діяльності підприємства.

Операційна діяльність: собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт і послуг); адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати. Фінансова діяльність: втрати від участі в капіталі; фінансові витрати. Організація обліку інших витрат.

Класифікація доходів за видами діяльності: операційна діяльність; фінансова діяльність; інвестиційна діяльність; інша діяльність. Організація обліку доходу від реалізації продукції, товарів (робіт і послуг) та інших видів діяльності. Організація обліку інших операційних доходів. Організація обліку доходу від участі в капіталі. Організація обліку інших фінансових доходів. Організація обліку інших доходів.

Організація обліку нерозподіленого прибутку (непокритих збитків).

Організація документування операцій з витратами, доходами й фінансовими результатами. Організація аналітичного обліку витрат, доходів і фінансових результатів.

Організаційні засади формування, визначення та контролю фінансових результатів підприємства

Тема 10. Процес організації управлінського обліку та внутрішнього контролю на підприємстві. Узагальнення даних для цілей управління

Зміст та аспекти організації управлінського обліку. Основні принципи організації управлінського обліку. Системний підхід і основні способи класифікації витрат.

Організація бюджетування: бюджет реалізації; бюджет виробництва; бюджет придбання виробничих запасів; бюджет прямих матеріальних витрат; бюджет прямих витрат на оплату праці; бюджет накладних витрат на управління виробництвом сільськогосподарської продукції, робіт та послуг; бюджет адміністративних витрат; бюджет витрат на збут; бюджет собівартості реалізованої продукції; бюджетний звіт про фінансові результати; бюджет грошових коштів; бюджетний баланс.

Організація бюджетного контролю і аналізу виконаних бюджетів.

Тема 11. Організація формування та обробки фінансової, податкової та управлінської звітності

Організація складання і подання фінансової звітності. Порядок виправлення помилок, відображення зміни в облікових оцінках та обліковій політиці. Організація формування інформації для складання і подання податкової звітності. Організація формування інформації для потреб управління. Організація складання внутрішньої (управлінської) звітності.

Тема 12. Організація захисту облікової інформації в системі кібербезпеки підприємства

Організація інформаційного забезпечення облікового, контрольного

процесів і аналізу. Закон України «Про інформацію». Особливості інформації у діджиталізованому світі. Поняття конфіденційної інформації і комерційної таємниці. Види інформації, передбачені законодавством. Відкрита інформація. Інформація з обмеженим доступом: конфіденційна і таємна. Обліково-економічна інформація. Організація захисту інформації. Поняття кіберризиків та види кіберзагроз обліково-інформаційної оболонки підприємства. Формування системи кібербезпеки на підприємстві.

ОПОДАТКУВАННЯ ТА ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Тема 1. Теоретичні основи оподаткування

Історія виникнення податків. Податкова система, податкова політика, види податків. Принципи побудови податкової системи. Функції податків.

Тема 2. Податок на додану вартість, акцизний податок та мито

Податок на додану вартість: сутність, платники, порядок нарахування, ставки. База оподаткування податком на додану вартість. Акцизний податок: характеристика, платники, ставки. Поняття мита та митного оподаткування

Тема 3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Система загальнодержавного соціального страхування в Україні. Платники ЄСВ. Ставка ЄСВ. Визначення сум обов'язкових відрахувань із заробітної плати

Тема 4. Податок на прибуток.

Податок на прибуток підприємств: платники, ставка податку, визначення об'єкту оподаткування. Пільги щодо сплати податку на прибуток. Розрахунок суми податку на прибуток.

Тема 5. Податок на доходи фізичних осіб

Податок на доходи фізичних осіб: платники податку, об'єкт, база і ставки оподаткування. Особливості визначення бази оподаткування податком на доходи фізичних осіб. Пільги зі сплати ПДФО. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету

Тема 6. Інші прямі податки і збори

Податок на майно. Податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки. Транспортний податок. Збір за місця для паркування транспортних засобів. Туристичний збір. Земельний податок

Тема 7. Сутність і значення податкового контролю

Сутність, поняття податкового контролю та його складові. Суб'єкти податкового контролю: контролюючі суб'єкти; суб'єкти, що контролюються; допоміжні суб'єкти податкового контролю. Принципи податкового контролю:

загально-правові, загально-управлінські, спеціальні. Етапи здійснення податкового контролю та його форми.

Тема 8. Нормативне та інформаційне забезпечення податкового контролю

Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності фіскальних органів. Поняття податкової інформації. Порядок отримання податкової інформації податковими органами. Порядок надіслання запитів фіскальними органами на ім'я платника податків. Порядок відповіді платників податків на запити податкових органів. Поняття податкових консультацій. Порядок надання податкових консультацій податковими органами.

Тема 9. Організація податкового контролю в Україні

Органи управління в сфері оподаткування та їх функції. Державна податкова служба України – правове регламентування, її структура, статус, підпорядкування. Функції податкових органів України. Права, обов'язки та відповідальність контролюючих органів.

Тема 10. Превентивний податковий контроль

Сутність та завдання превентивного податкового контролю. Форми превентивного податкового контролю. Порядок організації роз'яснювальної роботи на різних рівнях контролюючих органів.

Тема 11. Непрямі методи контролю

Сутність непрямих методів податкового контролю. Завдання непрямих методів контролю. Здійснення непрямих методів податкового контролю.

Тема 12. Податкові перевірки в системі податкового контролю

Види перевірок та їх предмет. Порядок проведення документальних планових та позапланових перевірок.

Тема 13. Особливості фактичних податкових перевірок

Сутність фактичних податкових перевірок. Завдання фактичних податкових перевірок. Методи здійснення фактичних податкових перевірок.

Тема 14. Оформлення та реалізація матеріалів податкових перевірок

Порядок складання плану-графіка планових податкових перевірок. Організаційні заходи податкової перевірки. Порядок документального оформлення результатів податкових перевірок. Порядок подання заперечень до акта податкової перевірки.

Тема 15. Контроль справляння податку на прибуток

Камеральна (документальна невиїзна) податкова перевірка справляння податку на прибуток. Документальна виїзна податкова перевірка справляння податку на прибуток.

Тема 16. Організація та методика контролю справляння непрямих податків

Податок на додану вартість. Перевірка на етапі прийняття декларації. Камеральна податкова перевірка. Документальна невиїзна перевірка. Позапланова податкова перевірка. Перевірка правильності сум ПДВ, заявлених до відшкодування.

Акцизний податок. Камеральна податкова перевірка. Документальна виїзна перевірка.

Інші податки та збори. Камеральна податкова перевірка. Документальна виїзна перевірка.

Тема 17. Контроль справляння податків з доходів фізичних осіб

Камеральна перевірка податків з доходів фізичних осіб. Документальна виїзна перевірка податків з доходів фізичних осіб.

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Тема 1. Предмет та метод економічного аналізу

Поняття про економічний аналіз, історія його становлення. Види аналізу господарської діяльності та їх класифікація. Роль економічного аналізу в управлінні виробництвом і підвищенні його ефективності. Предмет і об'єкти економічного аналізу. Зміст та завдання економічного аналізу. Принципи економічного аналізу. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками.

Метод економічного аналізу та його особливості. Методика комплексного аналізу господарської діяльності. Класифікація та систематизація показників для аналізу господарської діяльності підприємства.

Тема 2. Організаційне та інформаційне забезпечення економічного аналізу

Основні засади організації аналітичної роботи на підприємстві. Організаційні форми та виконавці економічного аналізу. Планування аналітичної роботи на підприємстві. Інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу. Підготовка та аналітична обробка вихідних даних економічного аналізу. Документальне оформлення результатів економічного аналізу. Автоматизація аналітичної роботи.

Тема 3. Методологічні засади факторного аналізу та підрахунку резервів підвищення ефективності господарювання

Поняття, завдання та типи факторного аналізу. Класифікація та систематизація факторів і резервів в економічному аналізі. Моделювання економічних взаємозв'язків між показниками господарської діяльності підприємства.

Детерміновані моделі та перетворення факторних систем. Статистичні прийоми обробки даних в процесі детермінованого факторного аналізу:

порівняльний метод, відносні та середні величини, індексний метод, балансовий метод, метод угруповань, графічний та табличний методи. Методи елімінування: ланцюгових підстановок, абсолютних різниць, відносних різниць, інтегральний та логарифмічний методи.

Поняття стохастичних зав'язків. Основні завдання кореляційного аналізу. Використання методів парної кореляції. Методика множинного кореляційно-регресійного аналізу. Практичне застосування результатів кореляційно-регресійного аналізу.

Поняття та економічна сутність резервів. Принципи організації пошуку та підрахунку резервів. Методика визначення та обґрунтування величини резервів.

Тема 4. Аналіз основних засобів підприємства

Значення, завдання та джерела даних для аналізу засобів праці. Аналіз показників складу, структури, технічного стану і руху основних засобів. Аналіз забезпеченості підприємства засобами праці. Аналіз показників ефективності використання основних засобів і їх впливу на випуск продукції. Аналіз використання виробничого устаткування. Методика виявлення резервів росту фондівіддачі та випуску продукції за рахунок факторів засобів праці.

Тема 5. Аналіз матеріальних ресурсів підприємства

Значення, завдання та джерела інформації для аналізу предметів праці. Аналіз потреби підприємства в матеріальних ресурсах. Аналіз забезпеченості підприємства предметами праці та стану складських запасів (сировини; матеріалів; товарів). Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів та їх впливу на результативні показники діяльності підприємства. Виявлення резервів підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів.

Тема 6. Аналіз трудових ресурсів підприємства та оплати їх праці

Значення, завдання та джерела інформації для аналізу трудових показників. Аналіз забезпеченості підприємства кадровим потенціалом, стану та руху трудових ресурсів. Аналіз використання робочого часу. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів. Аналіз впливу змін наявності та ефективності використання трудових ресурсів на показники діяльності підприємства. Аналіз фонду оплати праці. Аналіз ефективності використання фонду оплати праці.

Тема 7. Аналіз виробництва і реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу виробництва та реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Аналіз динаміки і виконання плану виробництва та реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за обсягом, складом, структурою та асортиментом. Аналіз якості продукції (товарів, робіт, послуг). Аналіз ритмічності та рівномірності виробництва та виконання договірних зобов'язань на поставку й реалізацію (товарів, робіт, послуг). Аналіз факторів та резервів збільшення випуску і реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Тема 8. Аналіз витрат підприємства

Значення, завдання та джерела даних для аналізу витрат підприємства. Класифікація видів витрат і об'єктів аналізу. Система оціночних (сума, рівень) і аналітичних показників дослідження зміни витрат підприємства.

Оцінка динаміки і дотримання кошторису витрат на виробництво і реалізацію продукції (за видами, економічними елементами, статтями калькуляції, залежністю від обсягу виробництва й збуту продукції, за місцем виникнення витрат, об'єктами калькуляції і т. ін.). Детермінований факторний аналіз зміни собівартості виробництва і реалізації продукції (чинники, моделі, прийоми кількісної оцінки впливу факторів, визначення резервів).

Аналіз витрат на виробництво окремих виробів: послідовність, методи внутрішньо-оперативного аналізу, система аналітичних показників, фактори формування собівартості виробів і засоби кількісної оцінки їх впливу, методи виявлення резервів зниження витрат і розробка заходів щодо їх реалізації.

Аналіз прямих матеріальних витрат на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг) в цілому по підприємству, на окремий вид і одиницю продукції (робіт, послуг) окремого виду: послідовність і система аналітичних показників, фактори зміни суми прямих матеріальних витрат і їх кількісна оцінка, методи вияву резервів зниження витрат на матеріали і розробка заходів щодо їх реалізації.

Аналіз прямих трудових витрат на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг) в цілому по підприємству, на окремий вид і одиницю продукції (робіт, послуг) окремого виду: послідовність і система аналітичних показників, фактори зміни суми прямих трудових витрат і їх кількісна оцінка, методи вияву резервів зниження витрат на утримання персоналу і розробка заходів щодо їх реалізації.

Аналіз непрямих витрат: напрямки аналізу, послідовність і система аналітичних показників, факторний аналіз загально виробничих, загальногосподарських і комерційних витрат, методи вияву резервів їх зниження і розробка заходів щодо впровадження на підприємстві.

Аналіз витрат на 1 грн. товарної продукції (робіт, послуг) в цілому по підприємству і за окремими видами продукції: послідовність, система показників, факторний аналіз, підрахунок резервів зниження рівня витрат на виробництво та реалізацію продукції (товарів, робіт, послуг) і розробка заходів щодо їх реалізації.

Аналіз витрат від іншої звичайної діяльності підприємств: послідовність аналізу, система показників, чинники, які впливають на зміну суми витрат, і їх кількісне вимірювання, обчислення потенційних можливостей зменшення розміру витрат від іншої звичайної діяльності підприємства.

Тема 9. Аналіз фінансових результатів і рентабельності підприємства

Значення, завдання та джерела даних для аналізу фінансових результатів і рентабельності підприємства.

Методика аналізу фінансових результатів і рентабельності підприємства: мета, задачі, послідовність, система оціночних і аналітичних показників,

фактори зміни суми показників прибутку і рентабельності та засоби кількісної оцінки їх впливу, методи вияву резервів збільшення прибутку і рентабельності й розробка заходів щодо їх реалізації.

Аналіз рентабельності окремих видів продукції (товарів, робіт, послуг): мета, задачі, послідовність, система оціночних і аналітичних показників, фактори зміни рентабельності продукції та засоби кількісної оцінки їх впливу, методи вияву резервів підвищення рентабельності й розробка заходів щодо їх реалізації.

Шляхи і напрямки підвищення рентабельності підприємства та рентабельності продукції (товарів, робіт, послуг).

Тема 10. Аналіз активів підприємства

Значення, завдання та джерела інформації для аналізу активів підприємства. Методика аналізу складу і структури активів підприємства. Аналіз «валюти» балансу. Оцінка якісних зрушень у фінансово-майновому стані підприємства.

Аналіз динаміки загального обсягу, складу та структури оборотних активів за їх видами: матеріальні оборотні активи, дебіторська заборгованість та фінансові активи. Оцінка рівня забезпеченості підприємства відповідними запасами товарно-матеріальних цінностей. Аналіз динаміки загальної суми та основних видів запасів, їх структури та ефективності використання. Оптимізація розміру поточних запасів товарно-матеріальних цінностей. Оцінка рівня та складу дебіторської заборгованості. Аналіз дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями у розрізі товарного та споживчого кредиту. Оцінка динаміки рівня та середнього періоду інкасації дебіторської заборгованості. Аналіз складу дебіторської заборгованості підприємства за окремими «віковими групами». Аналіз складу простроченої дебіторської заборгованості. Оцінка ефекту, отриманого від інвестування коштів у дебіторську заборгованість.

Оцінка суми та рівня середнього залишку грошових активів з позиції забезпечення платоспроможності підприємства. Визначення ступеню участі грошових активів в оборотному капіталі. Характеристика ролі грошових активів в загальній тривалості операційного циклу підприємства. Оцінка рівня абсолютної платоспроможності підприємства за окремими місяцями. Визначення рівня відволікання вільного залишку грошових активів у короткотермінові фінансові вкладення. Оптимізація середнього залишку грошових коштів підприємства.

Шляхи підвищення раціонального використання оборотних активів.

Тема 11. Аналіз пасивів (джерел формування активів) підприємства

Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу джерел формування активів підприємства. Методика аналізу складу і структури пасивів підприємства.

Оцінка формування власних фінансових ресурсів підприємства. Аналіз складу та структури власного капіталу. Аналіз складу власних джерел

фінансування активів підприємства. Дивідендна політика підприємства і оцінка її впливу на фінансове становище підприємства.

Оцінка формування залучених фінансових ресурсів залежно від потреб господарської діяльності підприємства. Аналіз складу та структури залученого капіталу. Оцінка ефективності використання окремих елементів залученого капіталу. Аналіз кредитів банку. Аналіз динаміки кредиторської заборгованості за постачальниками, періодом часу, «віком». Зіставлення дебіторської і кредиторської заборгованостей. Оцінка впливу цього співвідношення на фінансове становище підприємства. Оцінка «якості» розміщення власного і залученого капіталу. Система аналітичних показників для діагностики і їх характеристика.

Методика оцінки вартості капіталу та оптимізації його структури. Шляхи поліпшення якості розміщення власних і залучених коштів.

Оцінка операційного левериджу і запасу фінансової стійкості. Функціональний аналіз співвідношення активів та пасивів.

Тема 12. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

Значення, завдання та джерела інформації для аналізу платоспроможності підприємства та ліквідності його активів. Методичні підходи до оцінки платоспроможності та ліквідності підприємства. Методика складання балансу ліквідності та його дослідження. Методика розрахунку та характеристика відносних показників для оцінки здібності підприємства виконувати зобов'язання за розрахунками.

Оцінка схильності підприємства до втрати та здатності до відновлення платоспроможності у короткостроковій перспективі. Чинники зміни платоспроможності підприємства. Шляхи підвищення платоспроможності підприємства.

Тема 13. Аналіз фінансової стійкості підприємства

Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансової стійкості підприємства. Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємства.

Методика визначення абсолютних показників, що характеризують фінансову сталість підприємства: суми власних обігових коштів та інших джерел формування запасів суб'єкту господарювання; надлишку (нестачі) джерел формування запасів для їх покриття. Фактори зміни суми власних оборотних коштів. Класифікація типів фінансової стійкості та методика визначення її типу на підприємстві відповідно до критеріїв стабільності джерел покриття запасів.

Тема 14. Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства

Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства. Напрямки і послідовність аналізу ділової активності та інвестиційної привабливості

підприємства. Показники, які використовуються для оцінки рівня ділової активності, ринкового потенціалу цінних паперів та інвестиційної привабливості підприємства.

Взаємозв'язок факторів, джерел та кінцевих результатів ефективності господарської діяльності підприємства. Фактори, які обумовлюють зниження рівня ділової активності підприємства. Методи кількісної оцінки причин зміни показників оборотності активів і капіталу підприємства. Взаємозв'язок показників ділової активності і рентабельності (модель Дюпона). Шляхи поліпшення ефективності використання активів і капіталу підприємства.

Взаємозв'язок факторів, джерел, кінцевих результатів господарської діяльності та ринкового потенціалу цінних паперів підприємства. Фактори, які обумовлюють зміну положення підприємства на ринку цінних паперів. Шляхи підвищення показників ринкового потенціалу підприємства. Методи оцінки інвестиційної привабливості підприємств і галузей господарювання.

Тема 15. Аналіз грошових потоків підприємства

Значення, завдання та джерела інформації для аналізу грошових потоків підприємства. Класифікація грошових потоків та система показників для оцінки наявності, руху та ефективності використання грошових коштів підприємства. Методика аналізу грошових коштів та їх руху на підприємстві.

Аналіз динаміки формування позитивного грошового потоку підприємства у розрізі окремих джерел. Дослідження співвідношення залучення грошових коштів за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел, вияв ступеню залежності розвитку підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Аналіз динаміки формування негативного грошового потоку, а також структури цього потоку за напрямками видатків грошових коштів. Оцінка збалансованості та синхронізації формування позитивного і негативного грошових потоків. Оцінка ефективності грошових потоків. Напрямки оптимізації руху грошових коштів.

Тема 16. Діагностика ймовірності банкрутства підприємства

Поняття, види та причини банкрутства підприємства. Значення, завдання та джерела інформації для діагностики ймовірності банкрутства підприємства.

Система експрес-діагностики і фундаментальної діагностики кризового фінансового стану підприємств. Показники, що використовуються для визнання підприємства неплатоспроможним (методика розрахунку та економічна інтерпретація). Масштаби кризового фінансового стану й можливі шляхи виходу з нього (поліпшення структури балансу підприємства і його платоспроможності). Внутрішні механізми фінансової стабілізації. Етапи і механізми (оперативний, тактичний, стратегічний) фінансової стабілізації підприємства. Форми санації підприємства й їх ефективність.

Тема 17. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства

Значення, задачі та джерела інформації для комплексного аналізу фінансового стану підприємства. Характеристика методів і критеріїв для

визначення рейтингової оцінки фінансового становища підприємства.

Методика інтегральної оцінки фінансового стану підприємства. Характеристика основних груп показників інтегральної оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання. Визначення узагальнюючого показника фінансового стану підприємств. Визначення рейтингу підприємств за критерієм «суми місць». Методика оцінки підприємств як позичальників. Критерії поділу підприємств-позичальників за класами.

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ

Тема 1. Предмет, об'єкти та методи організації і методики аудиту

Передумови виникнення аудиту в Україні. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Сутність аудиту та його місце у системі фінансового контролю України. Предмет і метод організації і методики аудиту. Класифікація об'єктів організації і методики аудиту. Основні напрями аудиторської діяльності.

Регулювання аудиторської діяльності в Україні. Рівні нормативного регулювання аудиторської діяльності в Україні. Міжнародні стандарти аудиту (МСА).

Тема 2. Організація діяльності та контроль якості роботи аудиторської фірми і праці аудиторів

Створення аудиторських фірм. Вимоги до суб'єктів аудиторської діяльності. Порядок реєстрації аудиторів і аудиторських фірм. Установчі документи аудиторської фірми, порядок її реєстрації. Процедура замовлення аудиторських послуг. Лист-замовлення і лист-зобов'язання. Договір на проведення аудиту. Права і обов'язки аудиторів (аудиторських фірм) відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Відповідальність аудитора за неналежне виконання своїх обов'язків. Види і форми відповідальності.

Контроль якості аудиторських послуг. Система внутрішнього контролю якості аудиторських послуг. Об'єкти внутрішнього контролю якості аудиторських послуг. Заходи з організації системи внутрішнього контролю якості аудиторських послуг. Зовнішні перевірки системи контролю якості аудиторських послуг. Комітет з контролю за якістю аудиторських послуг. Аудиторська палата України. Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю.

Тема 3. Організація процесу аудиторської перевірки фінансової звітності та її інформаційне забезпечення

Мета і завдання аудиту окремих елементів фінансової звітності. Об'єкти аудиту і критерії оцінки при аудиті фінансової звітності. Загальна методика аудиту за статтями фінансової звітності: основні господарські операції, система контролю, джерела інформації, аналітичні процедури.

Інформаційні технології в управлінні аудиторською фірмою та проведенні аудиту. Впровадження програмних комплексів при вирішенні функціональних задач аудиту. Організація інформаційного і програмного забезпечення аудиторської діяльності. Особливості проведення аудиту в комп'ютерному середовищі (формування інформації, її зберігання та використання). Аудиторський ризик, пов'язаний з використанням комп'ютерних систем.

Планування аудиту фінансової звітності. Модель процесу планування аудиту. Підготовка і складання загального плану аудиту. Підготовка і складання програми аудиту. Аудиторський ризик та його складові. Порядок визначення аудиторського ризику. Визначення рівня суттєвості. Етапи аудиту фінансової звітності. Особливості аудиту окремих форм звітності.

Тема 4. Аудит установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства

Мета і завдання аудиту установчих документів. Джерела інформації аудиту. Планування аудиту установчих документів. Перевірка юридичного статусу економічного суб'єкта і права його функціонування. Перевірка наявності установчих та інших документів підприємства (статут організації, установчий договір, посвідчення про державну реєстрацію в органах статистики, податковій інспекції, позабюджетних фондах, протоколи зборів, документи приватизації, договори банківських рахунків і внесків, проспекти емісії, накази, розпорядження, внутрішні положення та ін.).

Мета і завдання аудиту облікової політики. Джерела інформації аудиту. Планування аудиту облікової політики. Ознайомлення з загальними засадами облікової політики підприємства. Оцінка положень облікової політики.

Мета і завдання аудиту власного капіталу. Джерела інформації аудиту. Планування аудиту власного капіталу. Перевірка формування статутного капіталу, його структури, обґрунтованості оцінки внесених цінностей, складу засновників і їх внесків, правильності оформлення бухгалтерськими документами і відображення в бухгалтерському обліку. Перевірка правильності оформлення зміни статутного капіталу, аналіз обґрунтованості такого кроку. Перевірка наявності державної реєстрації та ліцензування окремих видів діяльності. Перевірка інших складових власного капіталу. Типові порушення, що можуть бути виявлені під час аудиту.

Тема 5. Аудиторська перевірка необоротних активів та капітальних інвестицій

Мета і завдання перевірки, джерела інформації. Планування аудиту необоротних активів. Нормативне регулювання операцій з необоротними активами. Перевірка наявності необоротних активів та операцій з їх надходження і вибуття, документального оформлення, відображення в обліку. Перевірка вибуття недоамортизованих об'єктів. Перевірка правильності оцінки і переоцінки необоротних активів, нарахування амортизації, обліку проведення капітального і поточного ремонту, вірогідності й ефективності витрат, що з ним

пов'язані. Перевірка правильності обліку орендних і лізингових операцій. Організація і методика аудиту фінансової та операційної оренди необоротних активів. Типові порушення в обліку операцій з необоротними активами. Узагальнення результатів перевірки.

Інвестиційна діяльність і завдання щодо її контролю. Об'єкти, джерела інформації та методичні прийоми аудиту інвестиційної діяльності. Аудиторська експертиза інвестиційних проектів. Аудиторський контроль капітальних вкладень, введення об'єктів і виробничих потужностей у дію.

Тема 6. Аудит грошових коштів та дебіторської заборгованості

Мета і завдання аудиту грошових коштів, джерела інформації. Нормативне регулювання грошових операцій. Планування аудиту грошових коштів. Методика аудиту касових операцій і операцій за рахунками у банках. Перевірка правильності документального відображення операції з коштами. Додержання порядку ведення касових операцій з готівкою, цінними паперами, бланками суворої звітності. Організація і методика валютних операцій з наявними коштами, використання їх за цільовим призначенням, повернення в банк невикористаних грошей, дотримання правил і лімітів розрахунків готівкою. Перевірка і підтвердження звітної інформації про наявність і рух коштів. Перевірка операцій з грошовими документами, цінними паперами і бланками строгої звітності.

Мета і завдання аудиту дебіторської заборгованості, джерела інформації. Нормативне регулювання дебіторської заборгованості. Планування аудиту дебіторської заборгованості. Організація і методика аудиту розрахунків з покупцями і замовниками. Виявлення і аналіз реальних обсягів дебіторської заборгованості. Організація і методика аудиту розрахунків за претензіями. Перевірка стану претензійної роботи. Організація і методика аудиту розрахунків з підзвітними особами та іншими дебіторами. Аудит векселів одержаних.

Типові порушення правил ведення операцій з коштами та їх наслідки. Типові порушення в обліку розрахунків з дебіторами. Узагальнення результатів перевірки.

Тема 7. Аудит запасів та незавершеного будівництва

Мета і завдання аудиту запасів, джерела інформації. Нормативне регулювання запасів. Планування аудиту запасів. Нормативне регулювання операцій з товарно-матеріальними цінностями. Організація і методика перевірки зберігання виробничих запасів, матеріальних цінностей і товарів, операцій з їх руху, правильності вартісної оцінки, документального оформлення і відображення в обліку. Аудит складського обліку запасів. Особливості аудиту малоцінних і швидкозношуваних предметів. Організація і методика перевірки правильності відображення товарно-матеріальних цінностей у балансі. Аудит незавершеного будівництва. Типові порушення в обліку операцій із запасами. Узагальнення результатів перевірки.

Мета і завдання аудиту поточних біологічних активів. Джерела аудиту

поточних біологічних активів. Планування аудиту поточних біологічних активів. Послідовність проведення аудиту поточних біологічних активів. Типові порушення, що можуть бути виявлені під час аудиту поточних біологічних активів рослинництва та тваринництва.

Тема 8. Аудит праці та її оплати

Мета і завдання аудиту оплати праці, джерела інформації. Планування аудиту оплати праці. Трудове законодавство і нормативна база розрахунків з оплати праці та оподатковування доходів фізичних осіб. Перевірка дотримання законодавства про працю. Перевірка документального оформлення трудових угод. Перевірка розрахунків з оплати праці зі штатним і позаштатним персоналом підприємства, а також з інших операцій з персоналом. Організація і методика аудиту нарахувань на заробітну плату та утримань з неї і сплати податків до бюджету та позабюджетних платежів з доходів фізичних осіб. Типові помилки і порушення в обліку розрахунків з оплати праці. Узагальнення результатів перевірки.

Тема 9. Аудит довгострокових та короткострокових зобов'язань

Мета і завдання аудиту зобов'язань, джерела інформації. Планування аудиту зобов'язань. Нормативне регулювання ведення й обліку кредитних операцій. Методи перевірки розрахункових операцій економічного суб'єкта й ефективності його роботи з кредиторською заборгованістю. Аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками. Організація і методика аудиту довгострокових і короткострокових позик. Методи перевірки кредитних взаємовідносин економічного суб'єкта. Аудит короткострокових та довгострокових векселів виданих. Аналіз потреби економічного суб'єкта в кредитах, умов одержання, джерел покриття, ефективності використання. Аудит розрахунків з дочірніми підприємствами, зі спільної діяльності, внутрішньофірмових розрахунків.

Типові помилки в обліку розрахункових і кредитних операцій. Узагальнення результатів перевірки.

Тема 10. Аудит витрат і собівартості продукції (робіт, послуг)

Мета і завдання аудиту витрат підприємства, джерела інформації. Планування аудиту витрат. Нормативна база обліку витрат на виробництво. Методи перевірки правильності обліку витрат, що відносяться на собівартість продукції (робіт, послуг). Перевірка правильності калькулювання витрат на основне, допоміжне і незавершене виробництво. Перевірка обліку внутрішніх виробничих процесів. Перевірка правильності обліку і розподілу загальновиробничих витрат. Перевірка правильності обліку й оцінки незавершеного виробництва. Перевірка обґрунтованості використовуваних методів обліку витрат на виробництво.

Мета і завдання аудиту виробничої собівартості продукції. Джерела інформації. Планування аудиту виробничої собівартості продукції. Оцінка ефективності витрат на виробництво. Типові помилки в обліку витрат на

виробництво і обчисленні собівартості продукції. Узагальнення результатів перевірки.

Тема 11. Аудит формування доходів та фінансових результатів

Мета і завдання аудиту доходів підприємства, джерела інформації. Планування аудиту доходів. Нормативна база організації обліку доходів діяльності. Організація і методика аудиту оцінки і класифікації доходів діяльності. Нормативна база формування і використання прибутку. Організація і методика аудиту доходів від операційної діяльності. Організація і методика аудиту доходів від неопераційної діяльності. Організація і методика аудиту фінансових та інших доходів.

Методика аудиту процесу реалізації та визначення фінансового результату від реалізації продукції. Мета і завдання аудиту фінансових результатів підприємства, джерела інформації. Планування аудиту фінансових результатів. Методика аудиту фінансових результатів і використання прибутку.

Аудит прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, фондів і резервів. Типові помилки в обліку, звітності та оподаткуванні прибутку. Узагальнення результатів перевірки.

Тема 12. Аудиторська перевірка податкових розрахунків і платежів

Мета і завдання аудиту податкових розрахунків і платежів, джерела інформації. Планування аудиту податкових розрахунків і платежів. Нормативна база організації податкових розрахунків і платежів. Організація і методика перевірки оподаткування, податкового обліку і звітності за податком на прибуток, додану вартість, акцизним податком та іншими зборами і платежами до бюджету і позабюджетних фондів. Організація і методика розрахунків з бюджетом за видами податків і позабюджетних платежів, перевірка правомірності використання пільг з податків і позабюджетних платежів. Типові помилки в оподаткуванні. Узагальнення результатів перевірки.

Тема 13. Завершення аудиторської перевірки та узагальнення результатів аудиту фінансової звітності

Завершальний етап аудиторської перевірки. Аналіз отриманих аудиторських доказів. Формулювання висновків за результатами аудиту. Підготовка підсумкових документів. Узгодження і передача підсумкових документів замовнику аудиту.

Характеристика аудиторського звіту (висновку). Основні елементи аудиторського звіту (висновку). Види аудиторського звіту (висновку). Невпевненість і незгода при підготовці аудиторського звіту (висновку). Позитивний аудиторський висновок, умовно-позитивний аудиторський висновок, негативний аудиторський висновок, відмова від дачі аудиторського висновку.

Оформлення результатів надання інших аудиторських послуг. Звітність аудиторських фірм (аудиторів) про надані послуги.

Тема 14. Особливості завдань з огляду фінансової звітності, спеціальних видів аудиту та аудиторських послуг

Поняття та зміст супутніх аудиторських послуг. Організаційні та методологічні засади виконання оглядової перевірки звітності, супутніх та інших послуг аудиту.

Типові напрями аудиторських консультацій. Особливості організації проведення консультаційного аудиту. Порядок оформлення і представлення результатів консультаційного аудиту. Роль консультаційного аудиту в підвищенні ефективності виробництва. Консультування в різних галузях діяльності. Послуги, сумісні з проведенням обов'язкового аудиту. Послуги, не сумісні з проведенням обов'язкового аудиту. Основні об'єкти консультацій суб'єктів господарювання: постановка обліку, вироблення облікової і фінансової політики, фінансовий аналіз підприємства, оподатковування, господарські зв'язки, перспективи розвитку.

Роль внутрішнього аудитора в аудиторському супроводі. Залучення експертів до аудиторського супроводу.

Тема 15. Внутрішній аудит суб'єктів підприємницької діяльності

Сутність внутрішнього аудиту. Спільне та відмінне між зовнішнім і внутрішнім аудитом. Методичні прийоми внутрішнього аудиту. Організація внутрішнього аудиту. Служба внутрішнього аудиту підприємства. Склад та функції служби внутрішнього аудиту. Складання аудиторського звіту за результатами внутрішнього аудиту. Реалізація результатів внутрішнього аудиту.

Місце і роль внутрішнього контролю й аудиту в системі керування підприємством. Відображення процедур контролю в положеннях про підрозділи і посадових інструкціях. Документообіг і контрольне середовище. Основні контрольні процедури, їх роль у забезпеченні вірогідності звітності. Методи оцінювання якості внутрішнього аудиту.

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Тема 1. Гармонізація і стандартизація як об'єктивна необхідність розвитку системи бухгалтерського обліку і звітності: міжнародний досвід.

Поняття «гармонізація» та «стандартизація». Класифікація систем бухгалтерського обліку і звітності. Сучасні концепції гармонізації обліку і фінансової звітності. Реформування бухгалтерського обліку в Україні шляхом його гармонізації та стандартизації. Міжнародна конвергенція стандартів бухгалтерського обліку та методи трансформації фінансової звітності

Тема 2. Сутність Міжнародних стандартів фінансової звітності та основні процедури їх впровадження

Суть, значення та визначення міжнародних стандартів фінансової звітності. Етапи становлення міжнародних стандартів фінансової звітності.

Міжнародні стандарти фінансової звітності та підходи до їхньої імплементації в світову облікову систему. Мета, завдання та функції Ради з Міжнародних стандартів фінансової звітності (РМСФЗ) та Комітету з інтерпретацій (КІМСФЗ). Статус МСФЗ та процедура їх впровадження. Міжнародне регулювання обліку і звітності. Використання МСФЗ у світі. Концептуальна основа складання та подання фінансових звітів. Тлумачення МСБО та Інтерпретації МСФЗ. Концептуальні відмінності між МСФЗ та П(С)БО України

Тема 3. Перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності та адаптація вітчизняної системи обліку і звітності до міжнародних вимог

Методи переходу на МСФЗ. Регулювання впровадження МСФЗ в Україні. Проблеми впровадження міжнародних стандартів обліку в Україні. Підприємства, які обов'язково складають звітність за МСФЗ відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: ч. 2 ст. 121. Компанії, які належать до суспільно значимих в Україні. Критерії для визначення підприємства як великого.

Тема 4. Склад і структура фінансових звітів та основні вимоги до їх подання

Склад фінансової звітності за МСФЗ. Повна (за рік) та проміжна (за квартал чи інші періоди): перелік звітів для цих форматів. Суть трансформації фінансової звітності та її базові етапи. Технічні кроки процедури трансформації. Сутність облікової політики підприємства та основні процедури її формування (МСБО 1). Структура та класифікація складових Звіту про фінансовий стан. Мінімальний обсяг інформації, який необхідно подавати у Звіті про фінансовий стан (МСБО 1). Методика складання Звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (МСБО 1). Призначення та основні елементи Звіту про зміни у власному капіталі (МСБО 1). Зміст та сутність Звіту про рух грошових коштів (МСБО 1, МСБО 7). Методика складання Звіту про рух грошових коштів прямим та непрямым методами. Суть, значення та загальні вимоги до подання інформації в Примітках до фінансових звітів (МСБО 1). Процедури, необхідні при першому застосуванні МСФЗ (МСФЗ 1).

Тема 5. Додаткові розкриття інформації у фінансовій звітності

Вплив змін облікової політики, облікових оцінок та помилок на фінансові звіти (МСБО 8). Події, які відбулися після закінчення звітного періоду, та коригування елементів фінансових звітів (МСБО 10). Визначення операційного сегменту підприємства. Критерії визнання звітних сегментів. Вимоги та принципи розкриття інформації про сегменти у фінансових звітах (МСФЗ 8).

Тема 6. Базові оцінки та підходи до обліку непоточних активів за МСФЗ.

Визнання та оцінка непоточних активів. Відмінності у класифікації основних засобів за НП(С)БО 7 та МСБО 16. Методи амортизації за НП(С)БО та МСБО. Облік ліквідації основних засобів за МСБО. Трансформаційні коригування щодо основних засобів. Поняття інвестиційної нерухомості.

Моделі оцінки та обліку інвестиційної нерухомості обліку (МСБО 40). Базові оцінки та підходи до обліку нематеріальних активів відповідно до МСБО 38. Облікові підходи до відображення необоротних активів, які утримуються для продажу (МСФЗ 5). Умови зменшення корисності активів та її вплив на оцінку елементів фінансової звітності (МСБО 36). Критерії визначення складової частини підприємства як припиненої діяльності. Розкриття та відображення у фінансових звітах інформації про припинену діяльність (МСФЗ 5). Облік оренди в орендаря за МСФЗ 16. Модель оренди в обліку орендаря. Первісна оцінка активу в формі права його користування та первісна оцінка зобов'язання за орендними платежами. Подальша оцінка права користування та зобов'язання з оренди в балансі орендатора. Зміни в обліку оренди за МСФЗ для орендаря. Критерії визнання активу та зобов'язань по оренді у балансі. Відображення активу та зобов'язань у балансі.

Тема 7. Базові оцінки та підходи до обліку запасів за МСФЗ

Поняття запасів за МСБО 2. Відмінності у класифікації запасів за НП(С)БО 9 та МСБО 2. Списання запасів за НП(С)БО 9 та МСБО 2. Витрати за збут та витрати на зберігання за НП(С)БО 9 та МСБО 2. Облікова політика за МСФЗ в частині запасів. Правила оцінки запасів на різні дати: на дату надходження, звітну дату та дату вибуття. Первісна оцінка запасів. Методи вибуття запасів. Методичні підходи до зменшення корисності запасів. Розрахунок знецінення. Матриці знецінення. Вплив знецінення на розрахунки ПДВ та податку на прибуток. Розкриття запасів у звітності. Вимоги до подання та розкриття інформації про запаси у звітності (МСБО1)

Тема 8. Особливості визнання, оцінки та розкриття інформації про зобов'язання підприємства

Особливості відображення у Звіті про фінансовий стан виплат працівникам, програм пенсійного забезпечення (МСБО 19, МСБО 26, ПКТ–10 («Державна допомога: відсутність конкретного зв'язку з операційною діяльністю», КІМСФЗ-1, КІМСФЗ - 6), а також державних грантів (МСБО 20). Оцінка та облік забезпечень, непередбачених зобов'язань та непередбачених активів (МСБО 37). Облік податків на прибуток, методика розрахунку та відображення у фінансових звітах відстрочених податкових активів та зобов'язань (МСБО 12).

Тема 9. Вимоги щодо визнання, оцінки та розкриття інформації про доходи і витрати підприємства

Особливості відображення в Звіті про сукупні прибутки та збитки доходів від продажу продукції (надання послуг) (МСФЗ 15), Порядок обліку та відображення у звітності доходів у вигляді відсотків, витрат на позики та податків на прибуток (МСБО 12, МСБО 23). Методика розрахунку та подання у фінансових звітах прибутку на акцію (МСБО 33, КІМСФЗ 8).

Тема 10. Визнання, оцінка та відображення в фінансовій звітності інвестора фінансових інструментів та інвестицій в спільні та асоційовані підприємства

Види, оцінка та подання у Звіті про фінансовий стан інформації про фінансові активи, фінансові зобов'язання та інструменти власного капіталу. Облік за датою операції та датою розрахунків. Облік переоцінки фінансових інструментів на дату балансу (МСФЗ 7, МСФЗ 9). Визначення рівня впливу інвестора на об'єкт інвестування. Поняття асоційованих компаній, спільних та дочірніх підприємств. Облік інвестицій за методом участі в капіталі (МСБО 28). Відображенні інвестицій у спільно контрольовані підприємства за методом участі в капіталі (МСФЗ 11). Операції між зв'язаними сторонами (МСБО 24). Розкриття інформації про інвестиції в спільні та асоційовані підприємства (МСФЗ 12).

Тема 11. Особливості обліку об'єднання бізнесу та методика формування консолідованих фінансових звітів

Сутність та види об'єднання компаній. Об'єднання підприємств: умови здійснення, наслідки та відображення в обліку. Сутність методу придбання та його процедури. Визнання та відображення в обліку та фінансовій звітності гудвілу (прибутку від вигідної покупки) та частки меншості. Основні процедури консолідації фінансових звітів. Особливості складання консолідованих фінансових звітів на наступну після об'єднання дату (МСБО 27, МСФЗ 3, МСФЗ 10, МСФЗ 12).

Тема 12. Методика відображення у фінансовій звітності впливу зміни валютних курсів та цінових змін

Первісне визнання операцій в іноземній валюті, визначення та порядок розрахунку курсових різниць. Відображення курсових різниць за монетарними та немонетарними статтями. Процедури переведення фінансової звітності закордонних господарських одиниць у валюту подання (МСБО 21). Особливості складання фінансових звітів в умовах гіперінфляції (МСБО 29, КІМСФЗ 7).

ПЕРЕЛІК ПРОГРАМНИХ ПИТАНЬ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Основи побудови фінансового обліку.
2. Облік грошових коштів та фінансових інвестицій підприємства.
3. Облік дебіторської заборгованості підприємства.
4. Облік виробничих запасів та готової продукції.
5. Облік поточних біологічних активів.
6. Облік необоротних активів та капітальних інвестицій.
7. Облік розрахунків підприємства (за виплатами працівникам та соціальним страхуванням, з бюджетом, зі страхування майна).
8. Облік зобов'язань підприємства (поточних та довгострокових).
9. Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства.
10. Облік власного капіталу, забезпечень та цільового фінансування.
11. Системний підхід і основні способи класифікації витрат.
12. Системи калькулювання витрат за повними витратами.
13. Системи калькулювання за змінними витратами.
14. Облік витрат на організацію виробництва і управління.
15. Облік витрат за елементами.
16. Бюджетування.
17. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку.
18. Облік витрат у центрах відповідальності.
19. Принципи організації бухгалтерського обліку і контролю в системі управління підприємством.
20. Нормативно-правове забезпечення облікового процесу та облікова політика підприємства.
21. Процес формування та функціонування облікових підрозділів.
22. Бухгалтерський контроль та юридична відповідальність на підприємстві.
23. Забезпечення ефективного функціонування системи бухгалтерського обліку та планування її розвитку.
24. Формування системи документування господарських операцій та електронний документообіг на підприємстві.
25. Особливості організації обліку активів, капіталу та зобов'язань.
26. Організаційні засади обліку і контролю доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства.
27. Процес організації управлінського обліку та узагальнення даних для цілей управління.
28. Формування та обробка фінансової, управлінської й податкової звітності підприємства.
29. Сутність і значення податкового контролю.
30. Нормативне та інформаційне забезпечення податкового контролю.
31. Організація податкового контролю в Україні.
32. Превентивний податковий контроль.
33. Непрямі методи контролю.

34. Податкові перевірки в системі податкового контролю.
35. Особливості фактичних податкових перевірок.
36. Оформлення та реалізація матеріалів податкових перевірок.
37. Контроль справляння податку на прибуток.
38. Організація та методика контролю справляння непрямих податків.
39. Контроль справляння податків з доходів фізичних осіб.
40. Методологічні засади факторного аналізу.
41. Методика визначення та підрахунку резервів в економічному аналізі.
42. Методика функціонально-вартісного аналізу.
43. Організація та інформаційне забезпечення економічного аналізу.
44. Аналіз використання основних засобів.
45. Аналіз використання матеріальних ресурсів.
46. Аналіз використання трудових ресурсів та оплати праці персоналу підприємства.
47. Аналіз виробництва і реалізації продукції.
48. Аналіз витрат виробництва та собівартості продукції.
49. Аналіз активів і пасивів підприємства.
50. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства.
51. Аналіз ділової активності підприємства.
52. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
53. Діагностика ймовірності банкрутства підприємства.
54. Предмет, об'єкти та методи організації і методики аудиту.
55. Організація діяльності аудиторської фірми та система контролю якості аудиторських послуг і професійної діяльності аудиторів.
56. Організація процесу аудиторської перевірки фінансової звітності та її інформаційне забезпечення.
57. Аудит установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства.
58. Аудиторська перевірка необоротних активів та капітальних інвестицій.
59. Аудит грошових коштів та дебіторської заборгованості.
60. Аудит запасів та незавершеного будівництва.
61. Аудит праці та її оплати.
62. Аудит довгострокових та короткострокових зобов'язань.
63. Аудит витрат і собівартості продукції (робіт, послуг).
64. Аудит формування доходів та фінансових результатів підприємства.
65. Аудиторська перевірка податкових розрахунків і платежів.
66. Завершення аудиторської перевірки та узагальнення результатів аудиту фінансової звітності.
67. Особливості завдань з огляду фінансової звітності, спеціальних видів аудиту та аудиторських послуг.
68. Організація та методика внутрішнього аудиту діяльності господарських суб'єктів.
69. Реформування бухгалтерського обліку в Україні шляхом його гармонізації та стандартизації.

70. Сутність Міжнародних стандартів фінансової звітності і ключові аспекти їх впровадження та регулювання в Україні.

71. Склад фінансової звітності за МСФЗ та вимоги законодавства України щодо підприємств, зобов'язаних її складати і подавати.

72. Сутність облікової політики підприємства та основні процедури її формування (МСБО 1).

73. Структура та класифікація складових Звіту про фінансовий стан. Мінімальний обсяг інформації, який необхідно подавати у Звіті про фінансовий стан (МСБО 1).

74. Методика складання Звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (МСБО 1).

75. Призначення та основні елементи Звіту про зміни у власному капіталі (МСБО 1).

76. Звіт про рух грошових коштів (МСБО 1, МСБО 7): сутність, зміст, методика складання (за прямим та непрямим методами).

77. Суть, значення та загальні вимоги до подання інформації в Примітках до фінансових звітів (МСБО 1).

78. Вплив змін облікової політики, облікових оцінок та помилок на фінансові звіти (МСБО 8).

79. Визнання та оцінка непоточних активів. Відмінності у класифікації основних засобів за НП(С)БО 7 та МСБО 16.

80. Методи амортизації за НП(С)БО та МСБО.

81. Трансформаційні коригування щодо основних засобів.

82. Моделі оцінки та обліку інвестиційної нерухомості (МСБО 40).

83. Базові оцінки та підходи до обліку нематеріальних активів відповідно до МСБО 38.

84. Базові оцінки та підходи до обліку основних засобів за МСФЗ.

85. Базові оцінки та підходи до обліку запасів за МСФЗ

86. Умови зменшення корисності активів та її вплив на оцінку елементів фінансової звітності (МСБО 36).

87. Облік оренди за МСФЗ 16. Модель оренди в обліку орендаря.

88. Критерії визнання активу та зобов'язань по оренді у балансі. Відображення активу та зобов'язань у балансі.

89. Поняття запасів за МСБО 2. Відмінності у класифікації запасів за НП(С)БО 9 та МСБО 2.

90. Правила оцінки запасів на різні дати: на дату надходження, звітну дату та дату вибуття.

91. Методичні підходи до зменшення корисності запасів. Розрахунок знецінення. Матриці знецінення.

92. Вимоги до подання та розкриття інформації про запаси у звітності (МСБО1)

93. Оцінка та облік забезпечень, непередбачених зобов'язань та непередбачених активів (МСБО 37).

94. Облік податків на прибуток, методика розрахунку та відображення у фінансових звітах відстрочених податкових активів та зобов'язань (МСБО 12).

95. Особливості відображення в Звіті про сукупні прибутки та збитки доходів від продажу продукції (надання послуг) (МСФЗ 15).

96. Порядок обліку та відображення у звітності доходів у вигляді відсотків, витрат на позики та податків на прибуток (МСБО 12, МСБО 23).

97. Поняття асоційованих компаній, спільних та дочірніх підприємств. Облік інвестицій за методом участі в капіталі (МСБО 28).

98. Консолідовані фінансові звіти: основні процедури консолідації та особливості складання на наступну після об'єднання дату (МСБО 27, МСФЗ 3, МСФЗ 10, МСФЗ 12).

99. Методика відображення у фінансовій звітності впливу зміни валютних курсів та цінових змін

100. Особливості складання фінансових звітів в умовах гіперінфляції (МСБО 29, КІМСФЗ 7).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вступні іспити проводяться у строки та згідно з Правилами прийому на навчання до Державного біотехнологічного університету в 2025 році.

Екзаменаційний білет при вступі на третій (освітньо-науковий) рівень для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування» в Державному біотехнологічному університеті включає питання з різних дисциплін програми, які характеризують особливості фінансового та управлінського обліку, економічного аналізу, організації обліку і контролю, організації і методики аудиту, оподаткування та податкового контролю, обліку і звітності за міжнародними стандартами.

В екзаменаційному білеті для вступного іспиту – 4 питання.

Письмові відповіді вступника на кожне питання окремо оцінюються приймальною комісією за єдиними критеріями з використанням наступної бальної шкали:

– **45-50 балів** – вступник надає повну, логічно структуровану, науково обґрунтовану відповідь, що засвідчує всебічне засвоєння програмного матеріалу та додаткової фахової літератури, демонструє впевнене володіння понятійним апаратом, глибоке розуміння предмета, самостійність мислення, аналітичні здібності та здатність до узагальнення, аргументує власні висновки і пропонує авторські рішення або рекомендації;

– **40-44 бали** – вступник надає повну, логічно структуровану відповідь із належним рівнем наукового обґрунтування, що засвідчує володіння програмним матеріалом на достатньо високому рівні, впевнено оперує фаховими поняттями, демонструє вичерпне розуміння предмета, самостійність мислення і здатність до аналізу, аргументує власні висновки, але без глибоких оригінальних доповнень;

– **35-39 балів** – вступник надає загалом правильну, структуровану відповідь із добрим рівнем наукового обґрунтування, що засвідчує гідне володіння програмним матеріалом, демонструє розуміння предмета, володіння понятійним апаратом, здатність до відтворення знань, самостійних міркувань і аргументованих висновків, але з обмеженим рівнем самостійності;

– **30-34 бали** – вступник надає частково правильну, слабо структуровану відповідь із низьким рівнем наукового обґрунтування, що засвідчує фрагментарне знання програмного матеріалу, демонструє загальне розуміння предмета і базове володіння понятійним апаратом, обмежені аналітичні здібності, недостатню здатність до самостійного узагальнення та формування власних рекомендацій, допускає окремі неточності, однак дає відповідь, яка в цілому відповідає темі;

– **25-29 балів** – вступник надає неповну, слабо структуровану відповідь без наукового обґрунтування, що засвідчує мінімально прийнятне засвоєння програмного матеріалу, демонструє слабе володіння понятійним апаратом і недостатній рівень аргументації, мислення переважно репродуктивне, відсутній глибокий аналіз, здатність до самостійного узагальнення обмежена;

– **< 25 балів** – вступник надає неповну, нелогічну відповідь без наукового обґрунтування, що засвідчує про низький рівень підготовки і засвоєння програмного матеріалу, не демонструє розуміння предмета та володіння

понятійним апаратом, аналітичні здібності відсутні, самостійні висновки не аргументовані або відсутні, не виконує мінімальних вимог до вступного випробування.

За підсумками вступного фахового випробування вступник може набрати максимально 200 балів. До участі в конкурсі допускаються вступники, які набрали не менше 100 балів. Результат нижче 100 балів вважається недостатнім і не дозволяє брати участь у конкурсному відборі.

Кількість набраних вступником балів (у межах 100–200) є основою для визначення рівня його підготовки до навчання за освітньо-науковим рівнем та відповідності сформованих фахових компетентностей вимогам національної шкали оцінювання (табл. 1).

Таблиця 1

Шкала оцінювання результатів фахового вступного випробування

Сума балів за 200 бальною шкалою	Рівень компетентності	Характеристика рівня компетентності	Оцінка за національною шкалою
180-200	Високий	Вступник продемонстрував повне, глибоке, логічно структуроване розуміння змісту спеціальності, впевнено володіє понятійним апаратом, здатний до самостійного наукового мислення, аргументації, узагальнення та авторських рішень	Відмінно
140-179	Достатній	Вступник надав повні та обґрунтовані відповіді, виявив добре засвоєння програмного матеріалу, самостійність мислення і вміння формулювати обґрунтовані висновки, але без оригінальних аналітичних підходів	Добре
100-139	Середній	Вступник загалом володіє навчальним матеріалом, демонструє здатність до логічної побудови відповіді, проте рівень самостійного аналітичного мислення обмежений, є фрагментарність або неточності.	Задовільно
< 100	Низький	Відповіді вступника неповні, фрагментарні, не відображають достатнього рівня засвоєння програмного матеріалу, відсутні самостійні висновки та аргументація, наукове мислення не сформоване.	Незадовільно

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна:

1. Конституція України. Прийнята на 5 сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
2. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: URL: https://mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_2022_updated-576.
3. Міжнародні стандарти аудиту. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-audit>
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI, зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
5. Про аудит фінансової діяльності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII, зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV, зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
7. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2006 р. № 1315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06>
8. Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління: наказ Міністерства фінансів України від 07.12.2018 р. № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text>
9. Про затвердження Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
10. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291, зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>
11. Про затвердження Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку. URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/>
12. The Accounting Standards Codification. URL: <https://www.icaew.com/technical/by-country/north-america/us/accounting-in-us/us-gaap>
13. European Accounting Association. URL: <http://www.eaa-online.org/r/Mission>
14. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 388 с. URL: <https://dpu.edu.ua/naukovo-metod-rada?view=article&id=1790:bukhhalterskyi-oblik-navchalnyi-posibnyk&catid=2>

15. Задорожний З.-М. В., Муравський В. В., Семанюк В. З., Омецінська І. Я. 3-15 Управлінський облік: навч. посіб. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2023. 293 с.
16. Іванчук Н. В. Звітність підприємств : навчальний посібник. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 208 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/395130561.pdf>
17. Кашена Н.Б, Гаркуша Н.М., Сідорова Т.О., Лисак Г.Г. Аналіз господарської діяльності підприємства : навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2014. 537 с.
18. Кашена Н.Б., Наумова Т.А., Кашперська А.І. Аудит. Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. Видання доповнене та перероблене. Харків: ДБТУ, 2023. 259 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/42690/1/NP_audit_23.pdf
19. Кононова О. Є. Організація бухгалтерського обліку: навчальний посібник. Дніпро : ДВНЗ ПДАБА, Відень : Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. 102 с. URL: <https://www.academia.edu/40567546>
20. Крисоватий А. І., Панасюк В. М., Мельничук І. В. Бухгалтерський облік та оподаткування: підручник. Тернопіль : ЗУНУ, 2024. 637 с.
21. Кузнецова С. О., Чернікова І. Б. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навч. посібник. Харків: Лідер, 2016. 318 с. URI: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/10507>
22. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/19240/1/Fin%20analiz%20Verstka.pdf>
23. Міжнародні стандарти фінансової звітності : навч. посібник / укл. М.М. Танасієва, Т.М. Ковальчук. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 224 с. URI: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7007/Tanasiyeva_2023_Change1.pdf?isAllowed=y&sequence=1
24. Облік, аудит і оподаткування: теорія та практика : навч. посібник / Т. В. Давидюк [та ін.] ; заг. ред. Т. В. Давидюк ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків, 2021. 607 с. URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/52695>.
25. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами : навч. посіб. / О. В. Фоміна, С. М. Семенова, О. М. Ромашко та ін. / за заг. ред. О. В. Фоміної. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 244 с. URI: <https://ur.knute.edu.ua/server/api/core/bitstreams/18aaf115-140f-4cb3-a0a8-93b9925f059a/content>
26. Організація і методика аудиту : навчальний посібник для закладів вищої освіти / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. І. А. Бержанір. Умань : ВПЦ «Візаві», 2022. 326 с. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/14630/2/Orh_i_metod_aud.pdf
27. Фінансовий облік : навчальний посібник / В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін.: Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 616 с. URL: <https://dpu.edu.ua/kafedra-ekonomichnoi->

polityky?view=article&id=1789

28. Фінансовий облік 1: підручник. / Я. П. Іщенко, О. А. Подолянчук, Н. І. Коваль. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/25426.pdf>

29. Янчева Л. М., Крутова А. С., Нестеренко О. О. Інтегрована звітність: навч. посіб. для студентів економічних спеціальностей. Харків : ХДУХТ, 2020. 271 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/11592/1/intehrovana_zvitnis_NP_2020.pdf

30. Янчева Л.М., Акімова Н.С., Наумова Т.А., Нестеренко І.В. Податковий контроль: Навч. Посіб. Харків : ХДУХТ, 2021. 243с. <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/11557>

Допоміжна:

1. Акімова Н.С. Організаційно-методичне забезпечення обліку і аудиту податкових розрахунків і платежів в системі інформаційного простору. *Operation and development management of economic entities in European integration conditions: information service, mechanisms, digitalization* : колективна монографія; за наук. ред. Н.І. Рижикової, Вержбік-Стронської М.Катовіце : Publishing House of Academy of Silesia, 2022. С. 25-48. (1,6 др.арк.) <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/35434>

2. Акімова Н.С., Наумова Т.А., Асває Азадєн (Лівія), Козуб В.В., Козуб С.О. Моделі формування обліково-аналітичної системи фінансової та управлінської звітності адаптованої до вимог МСФЗ. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*, 6(47). 2022. 490 с. С. 198-217 (Web of Science) URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.6.47.2022.3867>

3. Акімова Н.С., Наумова Т.А. Механізм формування облікової політики на основі інформаційної платформи МСФЗ. *Collective monograph. Gesellschaftsrechtliche Transformationen von wirtschaftlichen Systemen in den Zeiten der Neo-Industrialisierung. Collective monograph.* Verlag SWG imex GmbH Nürnberg, Deutschland 2020, 714 р. Р. 584-593 URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/10482>

4. Акімова Н.С., Наумова Т.А., Кирильєва Л.О. Інформаційно-аналітична система обліку витрат на просування товарів: вітчизняний та міжнародний досвід. *Бізнес Інформ*. 2025. №4. С. 362–375.

5. Акімова Н.С., Янчева Л.М. Практичні аспекти обліку оренди відповідно до МСФЗ 16. *Фінансові інструменти сталого розвитку держави в умовах системної економічної трансформації* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. 22 травня 2025 р., м. Хмельницький – м. Херсон. – Херсон : Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2025. С. 202-205. URL: <https://kntu.net.ua/ukr/content/download/125677/700126/file/Збірник%2022.05.2025.pdf>

6. Василішин С.І. Обліково-аналітичне забезпечення управління аграрними підприємствами в системі ризиків та загроз економічної безпеки: монографія. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 419 с.

7. Василішин С.І. Трансформація місії та назви професії бухгалтера під

впливом запитів зміцнення економічної безпеки підприємств в умовах діджиталізації економіки. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8050>

8. Василішин С.І., Бухало О.В., Ярова В.В. Індикатори соціальної відповідальності як складова інтегрованої звітності агробізнесу в умовах війни. *Причорноморські економічні студії*. 2024. Вип. 87. С. 81–91

9. Василішин С.І., Нежид Ю.С. Методичні підходи до обліку та контролю майна аграрних підприємств в умовах воєнного стану. *Облік і фінанси*. 2024. № 2 (104). С. 5–14

10. Василішин С.І., Нежид Ю.С. Роль екологічного обліку в забезпеченні сталого розвитку аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2025. № 9. С. 19–28. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.9.19>

11. Горошанська О.О., Кащена Н.Б. Методичний підхід до комплексного оцінювання ефективності електронного бізнесу. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2024. Вип. 2(36). С. 32-44. <https://biotechuniv.edu.ua/nauka/naukovi-zhurnaly/zbirnyk-naukovykh-prats-ekonomichna-strategiya-i-perspektyvy-rozvytku-sfery-torgivli-ta-poslug/>

12. Жук В.М., Василішин С.І., Замлинський В.А. та ін. Професія бухгалтера в управлінні підприємством та його економічною безпекою: колективна монографія. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. 180 с.

13. Кащена Н.Б. Аналітичне забезпечення управління комерційною діяльністю в контексті діджиталізації та маркетингових інновацій. *Управління соціально-економічними системами на основі підвищення ефективності маркетингових послуг в умовах діджиталізації* : колективна монографія за ред. д.е.н., проф. Чобіток В. І. Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2023. С. 287-307. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/32725>

14. Кащена Н.Б. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною активністю підприємств торгівлі: теорія, методологія, практика. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2021. 389 с.

15. Кащена Н.Б., Ляпун О.М. Звітування підприємств у фокусі євроінтеграційних вимог та стандартів. *Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації* : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., м. Суми, 19 листопада 2024 р. Суми: СНАУ, 2024. С. 304-306.

16. Кащена Н.Б., Нестеренко І.В. Облік інновацій: організаційно-методичні аспекти. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2024. Т. 336. № 6. С.632-638. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-336-95>

17. Кащена Н.Б., Нестеренко І.В. Цифрова трансформація підприємств роздрібною торгівлі в Україні: аналіз тенденцій та перспектив розвитку в контексті сучасних викликів. *Журнал з менеджменту, економіки та технологій*. 2025. № 1. С. 285-297. URL: <https://journal-met.kh.ua/jme012523.html> DOI: 10.69803/3083-6034-2025-1-285

18. Кащена Н. Б., Остапенко Р. М., Чміль Г. Л. Стратегічний аналіз в управлінні діяльністю підприємств агробізнесу: організаційно-методичний

аспект. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки*. 2023. №. 2 (69). С. 40-46. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/69-5>

19. Кашена Н.Б., Чміль Є.Л. Теоретико-методичні засади аналізу інноваційного розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1746> DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-56>

20. Кашена Н.Б., Янчева Л.М. Екосистема бізнес-аналітики як мастхев інформаційно-аналітичного сервісу управління підприємствами торгівлі. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2024. Вип. 1(35). С. 32-44. <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/54667>

21. Кирильєва Л.О., Наумова Т.А. Акімова Н.С. Організаційні аспекти обліку та звітності підприємств Німеччини в умовах конвергенції. *Підприємництво та торгівля*. 2023. № 36. С. 12-18. <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2023-36-02>

22. Кирильєва Л., Поливана Л. Концептуалізація інформаційно-аналітичного сервісу управління діяльністю підприємств торгівлі. *Цифрова економіка та економічна безпека*. № 2. 2022. с. 11-15.

23. Кирильєва Л., Поливана Л., Кашена Н., Наумова Т., Акімова Н. Організаційні аспекти формування інформаційно-аналітичного сервісу управління підприємствами торгівлі в період цифровізації. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. 3(50). Рр. 127–138. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.50.2023.3996>

24. Ковалевська Н.С., Нестеренко І.В., Остапенко Р.М. Цифрові технології як драйвер трансформації обліку економічної діяльності підприємств. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2025. Вип. 1 (37). С. 6-20. URL: <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/zb-npr-econ-strat-01-2025.pdf>

25. Маренич Т. Г., Поливана Л. А., Кирильєва Л. О., Шеховцова Д. Д. Трансформація базових підходів до організації управлінського обліку в умовах глобалізації. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. Вип. 1(36). С. 99-107. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i36.227667>

26. Наумова Т.А., Акімова Н.С., Бірченко Н.О. Організація контролю якості фінансової та нефінансової звітності як об'єкт аудиту. *Актуальні питання економічних наук*. № 6. 2024. С. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/127>

27. Нестеренко І. В., Ковалевська Н. С. Новітні цифрові рішення для обліку економічної діяльності підприємств в умовах сучасних викликів. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 4 (51). С. 322-328. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-45>

28. Нестеренко І., Ковалевська Н. Становлення облікової політики та її вплив на показники звітності підприємств харчової індустрії. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 3. С. 190-197. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/19942>

29. Нестеренко І.В., Ковалевська Н.С., Яценко В.В. Моделювання

облікового забезпечення в інформаційній системі управління підприємствами електронної комерції. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2025. Вип. 1 (37). С. 34-47.

30. Петрук О.М., Василішин С.І. Інституціональні фактори обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємств. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2020. Вип. 3 (47). С. 47-55. <https://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/7868>

31. Янчева Л.М., Акімова Н.С., Наумова Т.А., Нестеренко І.В. Податковий контроль: навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня за спец. 071 “Облік і оподаткування”: Харків : ХДУХТ, 2021. 243с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/11557>

32. Янчева Л. М., Кащена Н. Б., Чміль Г. Л. Обліково-аналітичне забезпечення управління капіталом підприємств торгівлі: теорія та практика: монографія. Харків : ХДУХТ, 2016. 323 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/21814/1/Mon_Yancheva_%20Kashchena_Chm%20adl_16.pdf

33. Янчева Л. М., Ярова В. В., Олефіренко А. О. Аналіз розвитку аграрних підприємств Харківської області в умовах війни. The 6th International scientific and practical conference “Scientific research in the modern world” (April 6-8, 2023) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2023. P. 572-581. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/04/SCIENTIFIC-RESEARCH-IN-THE-MODERN-WORLD-6-8.04.23.pdf>

34. Ярова В. В., Велієва В. О. Теорія економічного аналізу: навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей: 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Харків. ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2021. 115 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/4850>

35. Haiduchok, T., Sysoieva, I., Vasylishyn, S., Lysiuk A., Kundrya-Vysotska, O., Kostyrko, A. Accounting and control of settlements with counterparties under the conditions of quarantine measures. *International Journal of Advanced Research in Engineering and Technology*. 2020. Issue 11 (5). pp. 141-152.

36. Kashchena N., Kovalevska N., Nesterenko I. Organizational and methodological aspects of audit of integrated reporting of enterprise. *Zeszyty naukowe wyższej szkoły technicznej w Katowicach*, 2022. T. 14. S. 153-164. URL: <https://yadda.icm.edu.pl/baztech/element/bwmeta1.element.baztech-23af4be9-a182-434b-a85f-3aefcb1891e0> DOI:10.54264/0040

37. Kashchena N., Nesterenko I. Accounting engineering and digital tools for modeling the accounting and analytical support system for environmental safety management. Роль та значення бухгалтерського обліку, оподаткування, аналізу та контролю у підтримці інноваційно-інвестиційної активності підприємств для створення продукції з високим ступенем доданої вартості та сприяння післявоєнному відновленню економіки України : кол. моногр. / за заг. ред. Т. С. Гайдучок. Житомир : Поліський національний університет, 2024. С. 173-192. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/46953>

38. Kashchena N., Nesterenko I., Chmil H., Kovalevska N., Velieva V.,

Lytsenko O. Digitalization of Biocluster Management on Basis of Balanced Scorecard. *Journal of Information Technology Management*. 2023. 15(4). Pp. 80-96. DOI <https://doi.org/10.22059/jitm.2023.94711>

39. Kashchena N., Chmil H., Nesterenko I., Lutsenko O., Kovalevska N. Diagnostics as a Tool for Managing Behavior and Economic Activity of Retailers in the Conditions of Digital Business Transformation. In: Semenov, A., Yepifanova, I., Kajanová, J. (eds) *Data-Centric Business and Applications. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies*. 2024. Vol. 194. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-53984-8_7

40. Kashchena N., Chmil H., Verzilova H., Kononov I., Lachkov A. Factors for ensuring the quality characteristics of reported financial information. *Research and Innovation: conference proceedings*. New York, USA: Yunona Publishing, 2021. P. 107–111. URL: <https://elib.hduht.edu.ua/handle/123456789/6464>

41. Kashchena N., Chmil H., Chumak O., Nesterenko I., Mykytas, A., Chmil, Ye. Assessment of the effectiveness of innovative transformations of socio-economic systems and enterprise development in industry 5.0. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2025. № 3 (13 (135)). Pp. 35-46. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2025.333006>

42. Nazarova H., Kashchena N., Nesterenko I., Kovalevska N., Kashperska A. Theoretical and methodological aspects of improving the functioning of the accounting system. *Amazonia Investiga*. 2022. 11(54). Pp. 243-255. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.54.06.23>

43. Nesterenko I., Kashchena N., Chmil H., Chumak O., Shtyk Y., Nesterenko O., Kovalevska N. Devising a methodological approach to identifying the economic potential of production costs for eco-innovative products. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2024. Vol. 3. No. 13(129). Pp. 6–15. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2024.304805>

44. Vasylishyn S., Ulyanchenko O., Bochulia T., Herasymenko Y., Gorokh O. Improvement of analytical support of economic security management of the agricultural enterprises. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 2021. vol. 7, no. 3, pp. 123-141.

45. Vasylishyn S., Yarova V. Analytical Provision Of Socio-Economic Security Management At Macro And Microlevels. *Studies of Applied Economics*. 2020. Vol. 38 (4). URL: <http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/3965>

46. Sopko V.V., Kashchena N.B., Chmil G.L. Theoretical aspects of performance assessment of company capital management. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice: collection of scientific papers*. 2018. Vol. 2. No 25. P. 350–356. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/10119/1/Sopko_Kashchena_Chmil_theoretical_aspects_article_2_25_2018.pdf

47. Zhuk, V., Vasylishyn, S., Kantsurov, O., Prokopyshyn, O., Stupnytskyi, Ye. Improvement of Accounting of Certain Assets and Provisions in the Conditions of the Global COVID-19 Pandemic Impact: Example of Ukraine. *WSEAS Transactions on Business and Economics*. 2022. Vol. 19. Pp. 1380-1393 DOI: <https://doi.org/10.37394/23207.2022.19.124>

Інформаційні ресурси Інтернет:

1. Офіційний портал Верховної ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.
5. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Наукова періодика України; Нац. бібл. України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
9. Інституційний репозиторій ДБТУ. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/>.
10. Український бухгалтерський портал «Дебет-Кредит». URL: <https://dtkt.com.ua/>.
11. Газета «Все про бухгалтерський облік». URL: <http://gazeta.vobu.ua/>.
12. Журнал «Облік і фінанси». URL: <https://afj.org.ua/>.

Навчальне електронне видання
комбінованого використання
можна використовувати в локальному та мережному режимах

КАЩЕНА Наталія Борисівна
ВАСИЛШИН Станіслав Ігоревич
АКИМОВА Наталія Сергіївна
ЯНЧЕВА Ліана Миколаївна

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для здобуття ступеня Доктор філософії
на основі ступеня освіти Магістр НРК 7

Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність	D1 «Облік і оподаткування»
Освітньо-наукова програма	«Облік і оподаткування»

Відповідальний за випуск зав. кафедри обліку, аудиту та оподаткування
д-р екон. наук, проф. Н. Б. Кащенко

Авторська редакція